

BOOKMAGASINET

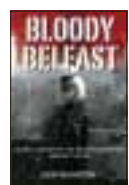

ILLUSTRASJON: M. MALVIN - MIMMALVIN@ME.COM

TERAPEUTEN

Wilhelm Reichs
teorier falt i god jord
hos den norske forfatter-
standen.

TENDENSER SIDE 4-5

**Bloody
Belfast:**
Soldatene
forteller.

SIDE 10-11

Dommen mot Åsne Seierstad peker på de litterære kjerneproblemene.

Skjerpede omstendigheter

KOMMENTAR

KARIN HAUGEN

Forlagsprosaen – denne duse, mest skamløst lovprisen – av alle stilleier – har stallert seg for Åsne Seierstad, Cappelen Damm og deres «Bokhandleren i Kabul». Det har i det minste ikke hjulpet at Seierstad og hennes bibliofile advokat Cato Schjøtz la fram påstand i Oslo tingrett om at passasjene som var oppe til behandling i retten ikke inneholder «opplysninger om intime, personlige eller huslige forhold», når den engelske utgaven, som retten påpeker, proklamerer at boka er «an intimate portrait of Afghani people quite unlike any other».

Seierstad og Cappelen Damm anket raskt etter at de tapte i retten mot Suraia Rais, Shah Muhammad Rais' kone. Rettens vurdering er overraskende fascinerende lesning. Domstolen går inn i de minste litterære bestanddeler – med vekslende hell. Det blir en slags juridisk nærlesning av tekststeder som er klaget inn for domstolen: Striden står om en rekke utsagn på fem ulike boksider, og et bilde av familien på forsiden av den engelske utgaven.

«Nærlesning» er for så vidt misvisende: Dommen går inn i konteksten boka utspiller seg i og hvilken rolle den har spilt. Saken vrimler av betennte spørsmål. Men dette er kjernen – et spørsmål er journalistisk: Trekker Seierstad spekulative slutninger, uten kildegrunnlag for det? Og et er litterært: Er den litterære formen hun bruker uansvarlig tilsørende?

Seierstad frifinnes for de fleste anklagene, men på tre punkter gir retten Rais medhold: i Seierstads fram-

stilling av at Rais ikke ville ha ektemannen da han fridde, at det gis inntrykk av at Rais kalkulerte inn statusmessig økning og økonomisk vinst da hun takket ja, og at hun under sin andre graviditet skulle ha vært redd for å få en jente. Andre anklager avvises av retten – men de feller egentlig en dom over selve metoden, det de kaller «... en rettslig sett, krevende form», nemlig Seierstads bruk av allvitende fortellerform. Vi møter ikke en journalist og følger henne på en ferd, vi befinner oss i hodene til menneskene vi møter. Dette gir seg blant annet utslag i at det er uklart hvem sine tanker som gjengis, om det er Rais' egne eller Seierstads framstilling.

Apropos allvitende fortellere: Schjøtz har i mediene manøvrert common sense-isk rundt spørsmålet om Rais' innerste tanker. Det lyder som utilsørt orientalisme: «Vi snakker her om en liten pike på 17 år som uten medvirkning blir giftet vekk til en mann som

er over dobbelt så gammel som henne. Enhver kan jo trekke sine slutninger.»

Det er vel nettopp det man ikke kan, særlig ikke når man sitter i den maktposisjonen det er å beskrive andres liv. Åsne Seierstad har derimot et viktig argument når hun i Dagens Næringsliv protesterer på at retten legger til grunn at familien Rais burde fått lese og forhånds-godkjenne boka. Det «... ville tilhørt en helt annen genre, nemlig den autoriserte biografien».

Seierstad har rett i at hun journalistisk sett ikke trenger noen godkjenning. Men den litterære

metoden skaper et sett «skjerpede omstendigheter»: dramaturgien styrkes, etikken svekkes. Uansett utfallet av anken, er det bra om retten skaper presedens med sitt krav om at «... forfattere og andre historiskrivere som pretenderer å publisere sanne fremstillinger ut fra et allvitende fortellerperspektiv, må sørge for at opplysninger om lett identifiserbare personers innerste tanker om personlige og følsomme temaer, har solid forankring.»

karin.haugen@klassekampen.no

Å sitte på gullet

– Hvorfor må Mummi-tegnese-riene oversettes til norsk?

– Fordi dette er et verk som de fleste faktisk ikke kjenner! Noen som er enda eldre enn meg har lest dette som avisstriper. Men sier du til en norsk litterær person i dag at hovedverket til Tove Jansson er *tegnese-riene* vil de fleste si nei, det er *romanene* som er viktigst. Men jeg mener tegneseriene er grunnleggende.

– Har det å gjøre med tegneseriens lave status?

– Ja, dette kommer jo fra en tid der mange mente at Lynvingen gjorde barna homofile. Men hvorfor det tok så lang tid etter at man oppdaget at tegneserien er kultur vel så bra som romanen, vet jeg ikke. Men det er det *enorme* kunstverket, jo! Det er gøy å sitte og føle på at her er det en kulturskatt som ikke har blitt oppdaget, at jeg sitter på *gullet*. Dette er kanskje noe av det største innen tegneseriekunst. Alan Moore kan gå og legge seg.

– Hva gjør dette stort?

– Vel, hun jobbet jo i aviserier. Det betyr hun har fire plan hun skal være på samtidig: Hvert bilde skal være et kunstverk. Det skal også være en grunn til å lese stripen hver dag, så hver stripe må ha en punchline,

OVERSETTEREN

ANDERS HEGER

Aktuell med: Oversetter Tove Janssons samlete tegneserier til norsk på Cappelen Damm.

en vits, noe spennende, underfundig ... I tillegg skal disse stripene til sammen utgjøre en samlet fortelling med begynnelse, slutt, peripeti – akkurat som en roman. I tillegg er det et *totalunivers* som veldig få har gjort noe liknende til på våre kanter: En geografi, en kosmologi, et univers bygget fra bønn. Som en forfatter som samtidig skriver dikt, novelle, roman og epos. Det nivået holder hun *hele tiden*.

– Språket er jo enkelt. Hvilke utfordringer gir det?

– Man sier jo «hadde jeg hatt bedre tid skulle jeg lagd det kortere». Det fastlagte i rutene og snakkeboblen utfordrer. Og engelsk er et

stramt og komprimert språk. Tekster blir ofte ti-femten prosent lengre på norsk.

– Og historiske referanser?

– Det er jo veldig morsomt å finne 50-tallsuttrykk. *Fjompennis*, for eksempel! Og så er det referanser til dagsaktuelle ting den gangen som jeg noen ganger har oppdatert. En svovelpredikant i «Høybråtengata», for eksempel, men der var jeg skikkelig i tvil ...

– Unverset er både sammenhengende og annerledes.

– Nettopp, det er det samme – og ikke det samme. Det er som å gjense noen etter 20 år, eller et kjent landskap fra en ny vinkel – som fra et fjell. Alle figurene er litt forskjellige. Snorkefjellen, for eksempel – litt blass og kjedelig i bøkene – er en kraftfull, viljestærk kvinne.

– I «Mummitrollet forelsker seg» driver hun jo handlingen!

– Ja, det blir nemlig enda tydeligere i tegneseriene det man ser i bøkene, at Janssons univers består av sterke kvinner og søte, handlingslammete menn. De går og fisker når noe er vanskelig. Når de først gjør noe, går det galt – som når Mummipappa vil bli fyrvokter, nok det mest mislykkete prosjektet i nordisk litteraturhistorie.

MGL

FOLKELESNING

Klassekampen spør folkebibliotekene hva som blir lest. Denne uka: De ti sist utlånte bøkene på Kvam folkebibliotek, avdeling Norheimsund.

1. Hans Mortensån: «Snekkerboka for hage, hus og hytte»
2. Glenn Ringtvedt: «Mot nye mål»
3. Oddmund Hagen: «Over jordet»
4. Bjørn Rørvik: «Bukkene bruse på badelandet»
5. Jo Nesbø: «Hodejegerne»
6. Emmuska Orczy: «Den røde pimperlenn»
7. Alexandre Dumas: «Den sorte tulipan»
8. Maeve Binchy: «Ildfluesommer»
9. Alexandra Fuller: «Ikke la oss gå i hundene i kveld»
10. Hugo Pratt: «Keltiske drømmer»

– Har dere merket noe til «monster-mast»-konflikten?

– Vi har ikke akkurat bøkene om det, men folk leser jo avisene hos oss.

– Er det forandringer i bibliotekbesøk om sommeren?

– Det går jo ut mange krimbøker, men spesielt i høytider og ferier. Og så vil folk bare ha lette sommerbøker og ikke tunge fagbøker. Og mye lydbøker, fordi folk reiser mye i bil, så da går det veldig mye i lydbøker, både til barn, ungdom og voksne. Og så har vi masse turister innom for å sjekke epost.

VI NOTERER ...

... at gutta gjør det skarpt i USA. Roy Jacobsen har solgt «Vidunderbarn» til Per Pettersons forlag, og sistnevnte anmeldes i onsdagens New York Times, for «I Curse the River of Time». Anmeldelsen er grei, men full av forslutte Skandinavia-klisjeer, referanser til *a shot of aquavit*, Hamsun og Strindberg. Anmelderen liker «Scandinavian slapstick» og Arvid og moras ... «whatever the Norwegian word for issues is.»

... at vårt nye hatobjekt er bøker med hovedpersonens navn i tittelen. De er mange i høst: «Bernhard Hvals forsnakkelse», «Adrian Marconis store sorg», «Victor Tukmakovs siste vinter» (de to sistnevnte begge på Vigmostad & Bjørke. Skjerpings!). Navnetitler er en villet måte å gi følelsen av *En Fortelling Med En Hovedperson Jeg Fant På, dere!* Tidligere eksempler: «The Brief Wondrous Life of Oscar Wao», «Francis Meyers lidenskap», «Der aufhalt-same Aufstiege des Arturo Ui» og «The Tragedy of Hamlet, Prince of Denmark».

... at nynorsken fortsatt sliter. I ungdomsskolens lesebøker har mengden nynorsk falt dramatisk de siste 20 årene, ifølge tekstforsker Norunn Askeland. Noen lesebøker i norsk har under en tredjedel så mye nynorsk som det som tidligere krevdes for å lære nynorsk og bokmål likt. Fram til 2000 måtte det være 33,3 % nynorsk tekst i lesebøker for dem som har bokmål som hovedspråk. Nyere bøker ligger gjennomsnittlig rundt 15,4 %. Vi tenker på Kjartan Fløgstad, som i «Brennbart» spurte om Jon Fosse ville rekke å få Nobelprisen for språket hans ble avskaffet.

Historie: Hvordan kunne et vestlig orientert demokrati som Finland inngå allianse med Nazi-Tyskland?

Tausheten etterpå

UKAS BOK

TROND NORÉN ISAKSEN

Norge var nærmest alene om ikke å sende noen krans til marskalk Mannerheims begravelse i 1951. Det hadde kong Haakon personlig sørget for, ettersom han mente at Finland under andre verdenskrig hadde gått for langt i sitt samarbeid med Tyskland.

Den svenske journalisten Henrik Arnstad vil nok kunne si seg enig. Han omtaler den finske landsfaderen som «krigsforbyrter – ansvarlig for konsentrasjonsleire, etnisk rensing og masse mord».

Myter om fortida lever i alle nasjoner. Å omvurdere allment aksepterte oppfatninger om sentrale historiske hendelser er sjelden en smertefri prosess, spesielt ikke når disse tilhører en del av fortida man helst vil glemme.

I sin nye bok tar Arnstad for seg hvordan aksemaktene i ettertid har forholdt seg til skyldspørsmålet. Han viser hvordan det finske ønsket om «Lebensraum» østover var avgjørende for Finlands deltakelse i angrepet på Sovjetunionen. Befolkningen i Øst-Karelen, som ble ansett som etnisk finske, skulle behandles vennlig, mens etniske russere etter Mannerheims ordre skulle «arresteres og sendes til konsentrasjonsleire». Seks slike leire ble opprettet og dødeligheten var usedvanlig høy. Rundt 20 % av fangene døde, men blant russiske fanger var dødelig-

SAKPROSA

**Henrik Arnstad
Skyld
En europeisk reise i Nazi-Tysklands skygge.**

Oversatt av Egil Fredheim
Spartacus 2010, 206 sider

heten nesten 30 %. Noen fanger ble også summarisk henrettet.

Allikevel har Mannerheim fått en rytterstatue sentralt plassert i Helsingfors. «Det er ikke mange av Adolf Hitlers europeiske kampfeller som fortsatt hedres», bemerker Arnstad. Det er et utsagn som vil være en rød klut for mange finner, for Finland har aldri tatt noe oppgjør med sin allianse med Nazi-Tyskland.

I stedet har debatten dreid seg om hvorvidt man i det

Den kollektive hukommelsen har valgt benektelsens vei.

hele tatt var alliert med Tyskland og om det ikke heller dreide seg om våpenbrorskap, medkrigføring eller ganske enkelt separatkrig mot samme fiende. Arnstad mener at det er «innlysende at det er snakk om en allianse» og definerer Finland som «Nazi-Tysklands viktigste allierte i Europa gjennom

OPPGJØR: Minnesmerket over mordet på de europeiske jødene i Berlin. Andre land er ikke like villige til å innrømme skyld.

FOTO: WIKIMEDIA COMMONS

de lange – og avgjørende – krigsårene 1941–1944, både militært og politisk».

Finlands syn på egen historie har vært preget av det Arnstad kaller «aggressivt vakthold», hvor historikere har sett det som sin oppgave «å forsvare nasjonen mot angrep, selv om det krever at man farer med usannheter».

Arnstad forteller historien gjennom reiser til de tidligere aksemaktene, ved å la leseren høre enkeltmenneskers historie og gjennom bruk av

sekundærkilder. Foruten Finland er Arnstads eksempler Østerrike og Italia. Han finner at den kollektive hukommelsen generelt har valgt benektelsens vei, i skarp kontrast til Tyskland selv, hvor man har tatt skyldspørsmålet inn over seg i så stor grad at man har viet et helt kvartal midt i Berlin til

et minnesmerke over Holocaust.

Arnstad spør seg om ikke Tysklands villighet til åpent å anerkjenne sin skyld har gjort det lettere for de allierte landene å fraskrive seg sin del av ansvaret. «Den tyske håndteringen av skylden er blitt kontraproduktiv, siden tyskerne har vært mer enn villige til å bære hele ansvaret».

Forfatteren reiser også til Roma, hvor han besøker Befrielsesmuseet, som han mener er symptomatisk for hvordan Italia forholder seg til sin allianse med Tyskland. Museet tar nemlig bare for seg den allierte befrielsen av Italia i 1943 og tyske forbrytelser begått på italiensk jord deretter, mens alliansen med Tyskland i årene før 1943 er fortløst. «Jeg oppdager ingen løgner», oppsummerer Arnstad museumsbesøket. «Bare en fortielse av den ubehagelige sannheten».

Arnstad finner at også Østerrike har valgt å forholde seg til bare en enkelt del av historien – landet lot seg

gladelig oppsluke av Nazi-Tyskland, men har i ettertid definert seg som «Hitlers første offer». Arnstad ser fascismens forholdsvis sterke stilling i nettopp Italia og Østerrike i dag i sammenheng med landenes manglende oppgjør med sin egen fortid.

Det man savner i boka, er et sideblikk til Spania og hvordan spanjolene de siste årene har tatt et svært grundig oppgjør med sin fascistiske fortid, til den grad at man har innført lovforbud mot markeringer av Francos dødsdag. Men etter hva jeg forstår, vil dette være tema for Arnstads neste bok.

Arnstad skriver medrivende og argumenterer overbevisende for sitt syn og med unntak av et par slurvefeil er oversettelsen god. Boka er ikke bare en oppfordring om å konfrontere skyldspørsmålet, men også et viktig bidrag til kampen mot glemselen og fortielsen.

bokmagasinet@klassekampen.no

Poetisk kunstbildebok med Ibsen-intertekstualitet

Dag Larsen og
Inger S. Anfinsen (ill.)

Stakkars Ibsen

kr. 199,-

omnipax

Viktig faktabok om norsk fengselsvesen!

Bjørn Arild Ermland
Asbjørn Jensen (foto)

Fengslet

– en bok om å sitte inne

kr. 249,-

omnipax

Psykoanalyse: Ola Raknes var seksualteoretikeren Wilhelm Reichs fremste våpendrager i Norge.

UT AV SKAPET

TENDENSER

MARTIN GRØNER LARSEN

I oktober 1934 ankom den 37 år gamle psykoanalytiker Wilhelm Reich Oslo, der han skulle tilbringe de neste fem årene av sitt liv. Reich – jøde, seksualfrigjøringsstalsmann, psykoanalytiker, elev av Sigmund Freud og attpåtil marxist – må i den tyske nazismens øyne ha framstått som personifiseringen av alt degenert, perverst og ondt i verden. Hans bøker ble brent på bokbål, og Reich selv måtte flykte, ad omveier, til Norge.

«Ord og orgasme», Jan Olav Gatlands biografi om Reichs våpendrager i Norge – filologen og psykoanalytiker Ola Raknes – kommer ut i disse dager. Den kaster lys over påvirkningen Wilhelm Reich, blant annet gjennom Ola Raknes, hadde på norsk psykoterapi, kultur, og overraskende nok over norsk litteratur.

Vedvarende innflytelse

Idéhistorikeren Håvard Nilsen har forsket på den tidlige psykologiens historie i Norge. Han forklarer hvorfor Reich fikk så stor påvirkningskraft i Norge:

– Reich kommer til Norge i en tidlig fase av psykologifaget, med status som en sentral tenker i kretsen rundt Freud. Han har stor innflytelse på mange gjennom sin undervisning, blant andre selve grunnleggeren av faget i Norge, filosof og fysiker Harald Schjelderup, som riktignok seinere distanserte seg mer fra Reich.

Nilsen mener at Reichs innflytelse førte til at pasienter også observerte pasienters fysiske atferd: hvordan han pustet, oppførte seg, holdt seg. Reich mente å kunne se at traumer ufrivillig setter seg i kroppen. Denne formen for biologisk «nærlesning» blir til et system mange norske terapeuter følger.

– Men er dette en forbigående innflytelse?

– Nei, den er varig, betydningen av kroppsholdninger, muskelpenninger og pust er fremdeles viktig i norsk psykoterapi.

Ola Raknes fikk et minst like

spesielt livsløp som Reich. Raknes kom fra fattige kår på Osterøy, og ble filolog og sentral målmann, som skrev de første fransk-norske og engelsk-norske ordbøkene på nynorsk, og jobbet i Det Norske Samlaget.

Forskningen hans på religiøs ekstase, førte ham overraskende inn på en karriere som internasjonal kjent psykoanalytiker, som Wilhelm Reichs viktigste elev. Bindingen mellom de to varte livet ut, med Raknes som Reichs ivrigste forsvarer, selv da det stormet som verst. Mens Reichs ideer om kosmisk livsenergi ble for outrerte for de fleste av hans tidligere venner, forble Raknes reichianer.

Reich og forfatterne

Påvirkningskraften Reich ellers hadde på kulturfeltet er slående. Utover Raknes var særlig forfatteren og forlagsmannen Sigurd Hoel aktiv i kretsen rundt Reich. Hoel hadde over fem hundre timer med terapi hos Reich, utdannet seg til psykoanalytiker, og behandlet flere pasienter. Andre forfattere i miljøet var Aksel Sandemose og Arnulf Øverland. Den tidligere forlagsmannen og kritikeren Ola Raknes hadde også sterke bånd til litteraturen og andre kunstformer, og var selv gift med poeten Aslaug Vaa.

Internasjonalt har forfattere som William S. Burroughs, Jack Kerouac, Saul Bellow, J.D. Salinger og Norman Mailer vært påvirket av Reich, mens sangeren Kate Bush skrev låten «Cloudbusting» basert på hans livshistorie. Mest berømt ble Ola Raknes i den korte perioden i 1967 da selveste Sean Connery kom til Oslo

REICHIANISME

■ Den kjente psykoanalytiker og Freud-eleven Wilhelm Reich (1897–1957) bodde i fem år i Norge, fra 1934 til 1939, og skapte stor debatt her. Hans teorier var kontroversielle, på grunn av deres kretsing rundt seksualitet, og også på grunn av hans venstre-radikale orientering.

■ Han fikk i denne perioden stor innflytelse over norsk psykologi, kultur og litteratur.

■ Filologen og religionsforskeren Ola Raknes ble sterkt påvirket av Reichs ideer og hadde en livslang tilknytning til Reich.

■ Biografien om Raknes, «Ord og orgasme» av Jan Olav Gatland, kommer i disse dager ut på Samlaget.

TOSPANN: Reich (t.v.) og Raknes (bak til høyre) i Oslo.

FOTO FRA BOKA

for å gå i terapi hos ham – ifølge tabloidrykter for impotens eller rolledeven identifikasjon med rollefiguren James Bond.

– Sammenhengen mellom litteratur og psykoanalyse er sterk i Norge, som i andre land. Noe av det psykoanalysen gjorde, var at den skapte et naturlig rom for samtale mellom to grupper som nesten alltid har vært atskilt: leger og forfattere, sier Håvard Nilsen.

– Hvor ser man denne innflytelsen?

– Det varierer fra land til land, for de norske forfatterne hadde Reichs innflytelse for eksempel mye å si for at *pusten* ble et gjennomgående bilde. Legg merke til hvordan man beskriver pust i situasjoner med velvære, frykt eller angst. Arnulf Øverland, bare for å ta ett eksempel, skriver på slutten av «Du må ikke sove» om en «åndeløs» angst. Eller i diktet om løslatelsen fra konsentrasjonsleiren, der han skriver at de aldri har pustet så fritt. Mye norsk litteraturhistorie har bare overfladisk henvist til Freud uten konkret å gå inn i Reichs innflytelse. Jorunn Hareide og Audun Tvinnereim er blant hederlige unntak.

– Psykoanalysen overvurdert

Forfatteren og psykologen Einar Økland, som kjente miljøet rundt Ola Raknes, mener at innflytelsen på litteratur er overdrevet av norske litteraturhistorikere:

– Jeg tror ikke det var noen psykoanalytiske fundamentalister eller apostler blant forfatterne. Ikke på samme måten som blant surrealistene, som gjorde dette til sitt hovedanliggende. For norske forfattere var psykoanalysen for det meste ikke et livssyn, mer en redskapskasse. Man har aldri vært riktig konsekvent i sin

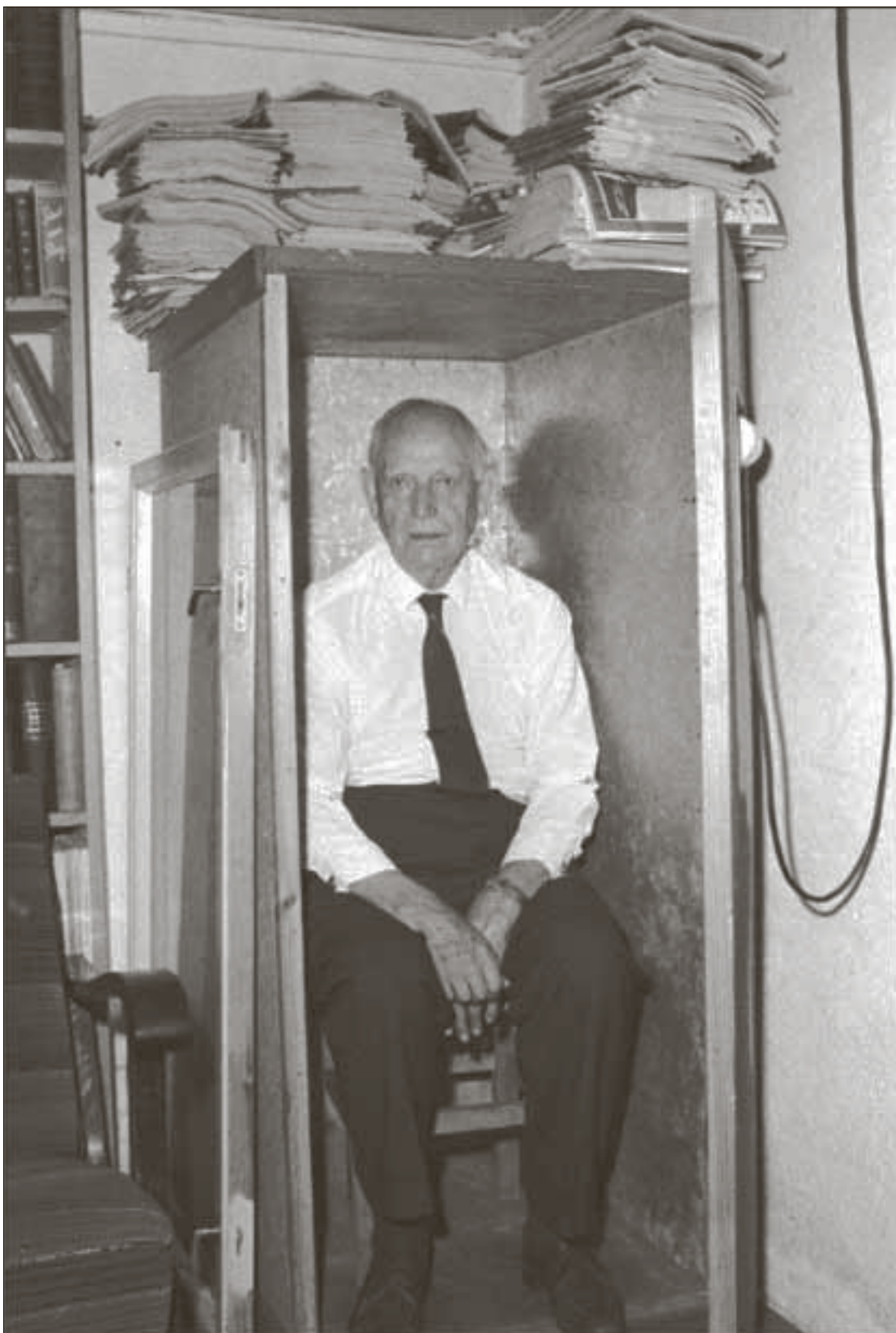
psykoanalytiske tilnærming. Det var et par store ideer i omløp om at mennesker har ubevisste tanker og impulser, men den psykoanalytiske innflytelsen har nok vært mer *synlig* enn viktig. Selv Sigurd Hoel var ikke entydig litterært påvirket av den. Det er bare dårlige litteraturhistorikere som overdimensjonerer denne innflytelsen på folk som Aksel Sandemose, Johan Borgen, Inger Hagerup eller Aslaug Vaa.

Reichs radikalisme

Wilhelm Reichs brudd med datidens seksualmoral var bare en av grunnene til at han var kontroversiell. En annen var hans radikale politikk, blant annet manifestert i boka «Fascismens massepsykologi», der han analyserer fascismen med psykoanalytiske redskaper.

Forfatteren Lars Amund Vaage har skrevet en roman om denne tida, «Den framande byen» (1999), der Reich er hovedpersonen. Han forklarer noe av Reichs popularitet med hans politiske syn:

– Han var en ung og kjent intellektuell som kom til Norge med den nye tids tanker og en sterk sosial bevissthet. Han hadde allerede skrevet bøker som var viktige for mange, særlig i kretser der man var opptatt av både psykoanalyse og marxisme. Hans krets hadde en voldsom optimisme om at man kunne frigjøres og nå tusenårsriket ved hjelp av psykoanalyse og marxisme. Samtidig hadde også Reich en svært eksistensiell tilnærming, der han stilte utfordrende spørsmål under terapi, som «yter du ditt liv på jorden rettferdighet?» Temaer som også ble viktige for Sigurd Hoel i hans romaner på 30-tallet, mener Vaage. Debatten om Reichs oppholdssta-

BEHANDLING: Ola Raknes i Reichs «orgonskap», bygd etter ideer rundt seksualdriften.

FOTO FRA BOKA

tus var voldsom, som en annen mulla Krekar, og nok den mest omtalte oppholdstillatelsen i Norge ved siden av Leon Trotskij, også berømt norgesbeboer i denne perioden. Jan Olav Gatland beskriver i biografien hvordan Ola Raknes og kretsen rundt ham forsvarer Reich, som ble en av 1930-tallets viktigste *causes celebres* i den norske offentlige debatten. Oppropet som krevde hans forlengete oppholdstillatelse var underskrevet både av Raknes og resten av kretsen rundt Reich, men også av støtterler som Einar Gerhardsen, Halvard Lange, Haakon Lie, Johan Borgen, og mange flere.

Raknes som terapeut

Psykologen Reidun Ueland, var som ung student hos Ola Raknes. Som en del av utdannelsen gikk hun i terapi

hos Raknes.

– Og det hadde jeg veldig behov for. Vi som vokste opp på den tiden var i all hovedsak pliktmennesker, uten mye lystglede i vår kropp, altfor redde for å hengi oss fysisk og psykisk.

Et viktig element i terapien var alltid å jobbe med å puste riktig.

– Pust er et problem for stort sett alle i den vestlige kulturen. Vi holder på kontrollen, også i dette, og det innebærer at vi puster bare med den øverste delen av brystet.

Ueland beskriver pusteøvelser og massasje som del av terapien, for å få pasienten i kontakt med kroppen.

– Men samtalerapi var også en del av det. Raknes var en uformell terapeut, som ikke var redd for å bruke sine verdier og samfunnsyn i terapien. Da vi avsluttet terapien satt jeg på fanget hans og gråt og syntes

det var fælt å slutte.

Under terapien var både terapeut og pasient nakne, noe som til å begynne med var vanskelig, sier Ueland:

– Det var jo flaut, ja. Jeg følte meg veldig naken. Men det ble en måte å akseptere en innestengt kropp på. Det er nok for problematisk til at man kan gjøre det som terapi i dagens samfunn, der alle snakker om sex og ingen snakker om nærhet. Vi har jo tusener av undersøkelser som viser at det er nærhet og empati som fungerer i terapi. Det var Raknes flink til.

Sexdoktoren

Ideen om nakenhet i terapien, utviklet Reich i løpet av oppholdet i Norge. I offentligheten ble han framstilt som «sexdoktoren», som argumenterte mot seksuell forknnyt-

het, og for orgasmens helsebringende effekter. Rykter i pressen ville ha det til at Reich skal ha ønsket å gjøre biologiske målinger på sinnssyke pasienter mens de hadde samleie. Det ble også mer enn antydnet at Reich selv gikk over streken med pasienter. Det kommer også fram i Jan Olav Gatlands biografi at Ola Raknes seinere i livet brukte «vaginalmassasje» som virkemiddel mot frigide pasienter. Håvard Nilsen sier:

– Da jeg intervjuet den norske psykoterapeuten Maria Nævestad i kretsen rundt Reich, sa hun at det gikk rykter om at de foregrip seg på pasienter fordi de var nakne, noe hun avviste. Hun mente det var lett å bruke anklager om overseksualisering i en utdefinierungsprosess. Men en pasient jeg har snakket med bekrefter det Gatland skriver om «vaginalmassasje». Pasienten oppfattet dette som et klart overgrep. Denne etisk problematiske siden må også være del av en debatt rundt Raknes. Men dette er ikke del av Reichs terapi slik han beskriver den i sine skrifter.

Lars Amund Vaage synes dette kaster et dårlig lys over terapien:

– Jeg tror ikke det var vanskelig å oppleve dette som overgrep. Og selv om jeg ikke er terapeut eller fagperson, så er dette noe man bør stille store spørsmål ved. Og min magesfølelse her er alt annet enn god.

Orgonenergi

Kampen for å bli i Norge mislykkes. Reich måtte etablere seg på ny, denne gangen i USA, der han møtte mer motstand. Seinere i livet får Reich mer og mer bisarre ideer, og han blir stadig vanskeligere å samarbeide med. I denne perioden er Ola Raknes en av de få som aldri blir støtt eller støtter Reich fra seg. Han forblir lojal til det siste. Raknes er i norsk sammenheng i en særstilling der, sier Lars Amund Vaage:

– Det fantes ikke et kritisk pip i Raknes når det gjaldt Reich. Det synes jeg er veldig påfallende. Det er jo noe menneskelig fint over lojaliteten, men man kan jo tenke seg at man kan stå ved en persons side uten å akseptere alt han sier. Det finnes jo tusen grunner til å kritisere Reich.

Reichs mer kontroversielle forskning dreier seg særlig om «orgonenergi» (ordet utledes av «orgasme»), en utvikling av Freuds idé om seksualdriften. Reich ser orgonenergien som en allmenn livsenergi, og han bygget «orgonakkumulatorer», skap som skulle akkumulere orgonenergi og ha en positiv helseeffekt. Raknes, Hoel og Sandemose eide alle orgon-skap. Det var distribusjonen av slike skap som til slutt fikk Reich i fengsel. Seinere skriver Reich at orgonenergien ikke bare strømmer i kroppen, men også i atmosfæren rundt oss, og at den følger bestemte baner, sier Håvard Nilsen.

– Reich mente denne kan påvirkes, blant annet gjennom «cloudbusting», en slags atmosfærisk akupunktur der han mente å påvirke været med store innretninger. Det er viktig å påpeke at det ikke nødvendigvis er noe *vitenskapelig* ved en påstand om livsenergi – av typen kinesernes chi, indernes prana eller Henri Bergsons *elan vital*. Men det ligger jo i et medisinsk og vitenskapelig brytningsfelt.

Ikke desto mindre skapte teoriene stor kontrovers: Reich så sine bøker brennt på bålet for andre gang, denne gangen i USA, og han ble forbudt å jobbe med orgonterapi. Til slutt fikk han den store, endelige oppholdstillatelsen: Han døde av hjertesviikt i et amerikansk fengsel i 1957 – ensom og utstøtt. Men Raknes fortsatte arbeidet med Reichs ideer til sin egen død i 1975.

Damen i rødt

Mia Berner (1923–2009) var en norsk samfunnsvitner og forfatter. Under andre verdenskrig måtte hun flykte til Sverige, og forble der mesteparten av sitt liv. Hun vendte tilbake til Norge i 1985, etter hennes manns død, og var en sentral figur i norsk litterær offentlighet etter dette og fram til sin egen død. Hun skrev dikt, noveller og romaner. Hennes første dikt-

trekkfugl fra Jæren/ til Sverige, Finland og Østfjells.// Fantese bare i ett eksempel./ Hadde en veldig variert sang.»

samling ble antatt av Kolon forlag dagen før hun døde. Dikteren Øyvind Berg publiserte et dikt i Bokmagasinet da hun døde: «Kjemperødstrupe, //

Mannen

Mia Berner var gift med den finske poeten og oversetteren Pentti Saarikoski (1937–1983) de siste åtte årene i hans liv. Saarikoski var viktig i finsk etterkrigslitteratur. Han sto for en politisert, kommunistisk-influert diktning i motsetning til mange andre i finsk høymodernisme. Han oversatte viktige verk til finsk, blant andre av James Joyce og J.D. Salinger, og antikke greske verk av Homer,

skrev memoarboka «PS» (1985) om ham, og redigerte en samling av hans brev til henne, «Din Pentti» (1993).

Heraklit, Euripides og Sapfo. Ekteskapet med Berner var lykkelig, men vanskelig, ikke minst fordi han var sterkt alkoholisert. Berner

PS: Mia Berners etterlatte dikt er en posthum samtale.

Røde Mias dikt

Det er ingen overdri- velse, og heller ingen reduksjon, å si at Mia Berners identitet var relatert til den finske poeten Pentti Saarikoski. De to var gift fra 1975 fram til han døde i 1983. Etter hans død kledde hun seg i rødt. Rød fra topp til tå, en sangvinsk hyllest til Pentti. Brillene hennes var røde, negelakken rød, krykkene røde. I fjor døde hun, 86 år gammel. I løpet av de siste årene har hun hatt innlegg og dikt på trykk i Klassekampen. Engasjementet hennes var av den typen som ikke kan, eller skal, skjules. Hun var svært godt informert og hadde alltid en kommentar til overs, innsiktsfull, humoristisk, flørtende. Etter at hun kom tilbake til Norge, var hun ofte å se på litterære arrangementer. Da var hun tidlig ute og fant seg en plass på første rad. Hun oppnådde å få en posisjon som nærmest må beskrives som en opplernes skytsengel. At hun en dag ikke skulle sitte der, var utenkelig.

Berner var sjenerøs. Da jeg nettopp var blitt medredaktør i Vagant, i 1995, henvendte hun seg til oss for å høre om vi ville trykke en dagboktekst av Pentti Saarikoski som ikke var publisert noe sted tidligere. Den var skrevet under et opphold i Frankrike, en gang i løpet av hans siste leveår. Klart vi ville. I likhet med de allerede offentliggjorte dagbøkene, spente også denne tematisk svært vidt. Den inneholdt estetiske refleksjoner, utkast til poesi, bekymrede tanker om økonomi, anekdoter fra nærmiljøet, for eksempel om at han er lurt for vekslerepengene av en fiskehandler. Han er også en selvtillitferdig faen etter krangler med sin viv om at han har glemt å skru av gassen på komfyren. Han mener det ikke kan være så farlig: «Kåbblen startet med att jag igårkväll, sen jag kokade tevatnen, hade lämnat gaskranen halvvägs öppen. Inte var nu det så förskräckligt farligt, men nog fick hon en anledning att gorma». Han skriver om å kjøpe melk hos en lokal bondekone. Den er så fersk at den ennå er varm. Han blander den ut på sin egen måte: tilsetter ros og honning, og syns han får «en

TALENDE: Mia Berners «Et leskur for vinden» prater med Pentti Saarikoski og hans forfatterskap.

FOTO: TOM HENNING BRATLIE

POESI

Mia Berner
Et leskur for vinden
Kolon forlag 2010, 54 sider

gudadrick». Etter å ha lest det, kjenner man seg kjedelig når man bare drikker øl. Blottet for finesse. Realiteten bak hans oppfinnsomme ernæringsinntak var derimot enn alkohol. Han klarte å få i seg et par brødbiter dersom de var dynket i sprit.

Det var Mia Berner som, ut av det blå, tok kontakt med Vagant. Med sin forespørsel fikk hun oss til å føle oss både

heldige og ikke så rent lite privilegerte, samtidig som generøsiteten også var fordyrende og kravfull. Forsiden til det nummeret hvor dagboken, «Sista dagerna i Kerlin», ble trykket, gjengir en herlig strektegning av Pentti Saarikoski, et selvportrett. Den viser et ansikt med et forgremmet, illsint uttrykk, håret rett til værs, omkranset av et tykt skjegg, en skikkelse uten torso, men med armer og ben som fire likeverdige, men langt fra koordinerte, tentakler. Setter han sjøgang eller danser han?

Det er meningsløst å lese «Et leskur for vinden» isolert. Den prater både med hennes minnebok om samlivet med Pentti Saarikoski, «PS – anteckningar från ett sorgerår» (1985) og med hans forfatterskap. Enkelte av diktene er tidligere publisert i minneboken. Det er talende at hun publiserte et dikt offentlig for første gang i forbindelse med at hun hadde truffet sin kommende ektemann. Det var i 1975. Diktet, «Anstendighetsblues», er med i denne boka.

Det er begjær omsatt til språk. Det er ingen tvil om at diktene er skrevet under sterk innflytelse fra og kjærlighet til Saarikoski. «Posthum samtale», et av de mest markante diktene i «Et leskur for vinden», tar utgangspunkt i hans tanker om hvordan dikt skal skrives.

Steinar Opstad har bistått Berner i arbeidet med denne norske samlingen. Det er interessant å se på endringene som har skjedd med «Posthum samtale» siden 1984, da skrivingen var en del av sorgarbeidet. Forskjellene er små, men klargjørende.

” Det er meningsløst å lese «Et leskur for vinden» isolert.

Berner skriver i «PS» at ingen hendelser er så banale at de ikke kan få en plass i litteraturen. Samtidig vier hun et helt kapittel til å

kritisere den nyenkle stilen, som hun er ambivalent til. Likevel må flere av diktene i «Et leskur» kunne kalles nettopp nyenkle. Selv motivene er i tråd med det nyenkle. Slike dikt tematiserer noe antatt forsvarsløst, noe som trenger beskyttelse, så ofte at motivet blir en klisjé. Som i «Et leskur for vinden». I likhet med Saarikoski menneskeliggjør Berner vinden. Han skrev «Vinden hoster i stykker lungene sine», og sykeliggjør dermed vinden. Hun lytter til den med et årvåkent beskyt- terinstinkt. Hun skriver om kyststeder og lytter til kystlandskapets vind i diktene, vindens lyder som er der selv «på nesten vindstille dager». Berner skriver at mens hun bygde sandslott på stranden som liten, skriver hun nå «et dikt med stokken i sanden/ som bølgen kan leke med». Hun diskuterer selv innflytelsen fra Saarikoski når hun avslutter med spørsmålet: «har jeg brutt tilstrekkelig/ med hans regler?» Og det er så himla vakkert at jeg ikke kan si mer.

Espen Stueland
bokmagasinet@klassekampen.no

Millimeterdemokrati: Undertrykkes populærlitterære sjangrer av staten?

Danske statsforfattere

NORDISK RÅD

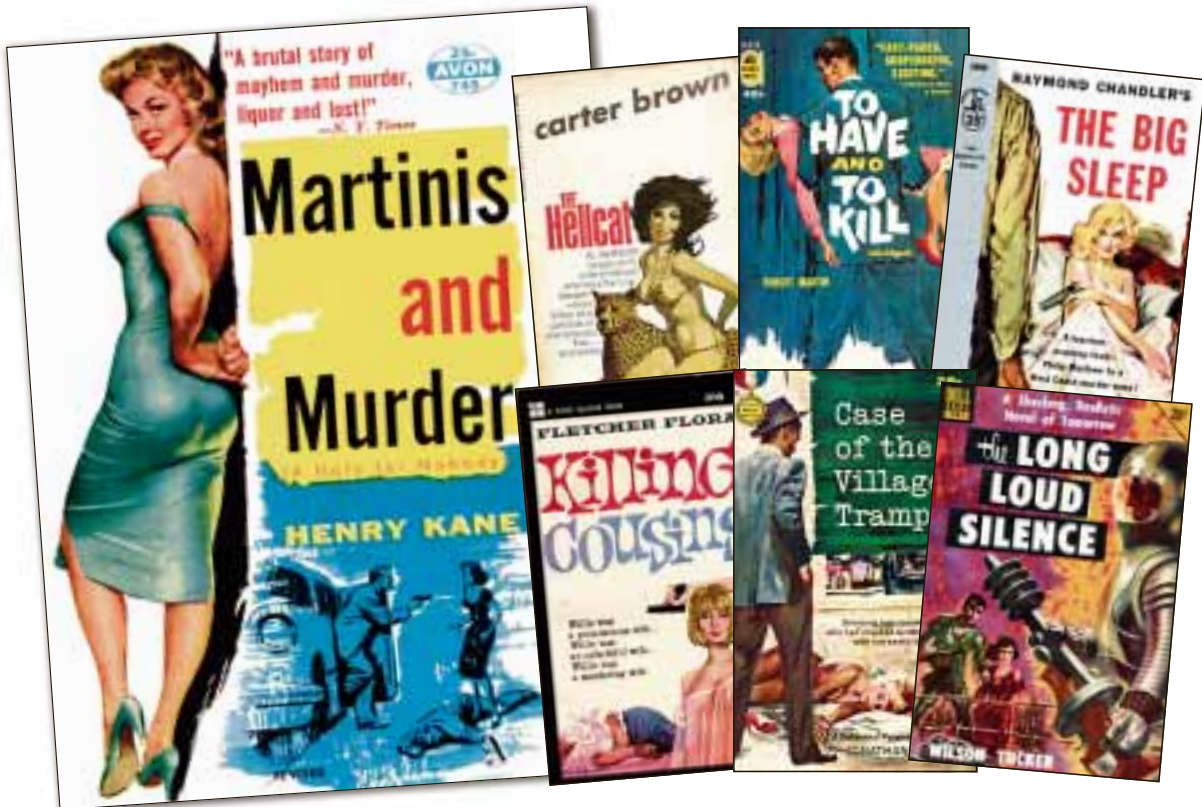
TUE ANDERSEN NEXØ

Denne vårens tilløp til skikkelig litterær debatt i Danmark endte dessverre som en farse. Forfatteren Leonora Christina Skov – også kjent som rappkjefte anmelder i Weekendavisen – erklærte i et stort kommentaroppslag tidligere i år at den danske litteraturscenen preges av et nærmest irrasjonelt hat mot «sjangerlitteratur». Den slags bøker – særlig krim – er populære og underholdende og prioriterer en spennende fortelling i stedet for bare å jobbe med språket. Det takler ikke de skikkelige forfatterne.

De skyldige var, som det alltid er i slike polemikker, alle oss på parnasset. Det var særlig Weekendavisens kritiker Lars Bukdahl og Forfatterskolen i København, som tilsynelatende indoktrinerer samtlige elever til å skrive kjedelig og anemisk. Men mest av alt var det altså det litterære tremannsutvalget under Statens Kunstfond, som årlig utdeler bønnevis med arbeidsstipender i forskjellige størrelser, ifølge Skov. De gir aldri penger til sjangerforfatterne, bare til den anemiske forfatterskolelitteraturen.

Det mente Skov, i alle fall – forresten aktuell med en gotisk sjangerroman. I løpet av de neste ukene bølget debatten fram og tilbake i Weekendavisens spalter. Særlig underholdende var leserbrevene der forfatterkollegaer påpekte hvordan den ene eller andre sjangerforfatter faktisk hadde fått statsstøtte: Susanne Stau, Sissel-Jo Gazan, Martin Jensen.

Mot slutten av april fikk Leonora Christina Skov selv et av de ettertraktete 3-års arbeidsstipendene, og så rant den debatten liksom ut i

SMUSS: Vårens litteraturdebatt i Danmark handlet om pengene til krim, science fiction, fantasy og annen «sjangerlitteratur».

sanden.

På en måte var farsen forutsigbar. I alle fall er Leonora Christina Skov den siste i rekken kritikere av Kunstfondet. Sist høst luftet sosiologen Henrik Dahl sin kritikk, der poenget var at markedet alltid vet best. Før ham var det den borgerlige journalisten Ole Birk Olesen som svingte pisken. Alle tre viste seg for

dele ut legater til alt fra eksperimenterende forfatterskap til klassisk lyrikk og breiere, realistiske romaner. Man ser også at enkelte krim- og thrillerforfattere dukker opp på listene, og at man gjerne utdeler arbeidsstipender til noen barnebokforfattere.

Men man undrer seg spesielt over at så mange

Andre får uten å ha utgitt bøker på mange år.

Det er selvsagt mange som ikke får stipender av staten. Likevel begynner man å skjønne hvordan det kan oppstå en slags rettighetskultur blant danske forfattere, en følelse av at staten nærmest har plikt til å gi dem penger. Og hvordan den årlige offentliggjørelsen blir den suverent viktigste dagen i det litterære miljøets helt egne kalender. Det er jo husleia det er snakk om.

Det kan sies på en annen måte: Den danske staten støtter forfatterne i stedet for skjønnlitteraturen. Slik trenger det ikke å være. Sett fra dansk side, er noe av det mest fremmedartete ved det norske litterære miljøet de innkjøpsordningene som både sikrer smale forfattere et anstendig forskudd – og at bøkene deres er tilgjengelige på norske biblioteker i ganske mange eksemplarer.

Men i Danmark støtter vi ikke i nevneverdig grad distribusjonen av skjønnlitterære bøker.

I løpet av de siste femten årene har en knapp tredjedel av alle danske biblioteker lagt ned. I dag selger en diktsamling gjennomsnittlig mindre enn 50 eksemplarer til bibliotekene. Bokhandlerne får selvsagt ingen støtte – i stedet legges de ned, en etter en. Langt de fleste av dem bestiller forresten bare sikre titler inn. Heller ikke forlagene støttes.

Det var sikkert en god idé å støtte forfatterne direkte, den gangen Statens Kunstfond ble opprettet i 1964. Vi skal sikkert fortsette å gjøre det. Men det avgjørende spørsmålet akkurat nå er ikke hvordan forfatterne får arbeidsro og salt i grøten, men hvordan vi sikrer litteraturens mangfold – det vil si hvordan staten kan motvirke den situasjonen markedet skaper: Svært få sjangrer og titler selger svært, svært godt, og resten distribueres ikke engang ut til eventuelle lesere. Overfor det spørsmålet kommer de nåværende danske ordningene ynkelig til kort.

bokmagasinet@klassekampen.no

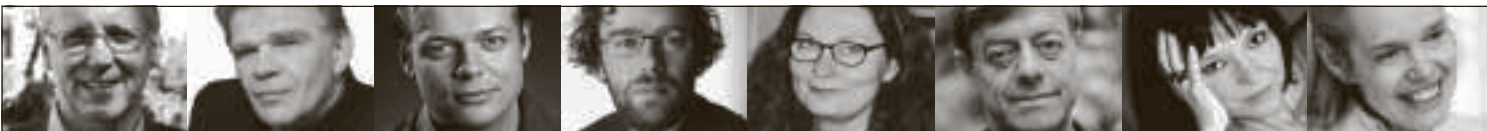
Den danske staten støtter forfatterne i stedet for skjønnlitteraturen.

late – eller kanskje for fordomsfulle – til å undersøke hvem som egentlig får støtte og hvordan pengene egentlig blir utdelt. Og derfor var de alle lette å avvise.

Slike opplysninger er ellers tilgjengelig på nettet. Man kan klikke seg inn på *kunst.dk*. Der kan man konstatere at det nåværende utvalget, med utsøkt sans for millimeterdemokrati, sørger for å

danske forfattere får arbeidsstipender av den danske staten. Riktignok utdeles det bare fem-seks store, treårige arbeidsstipender hvert år. Men over hundre danske forfattere tildeles hvert år mellom 50.000 og 150.000 danske kroner. Mange får nærmest hvert år, eller annethvert år. Noen får penger før de har utgitt annet enn bitte små hefter på den litterære undergrunnsscenen.

Hver uke skriver nordiske forfattere og skribenter under vignetten «Nordisk råd»:

ISLAND:	ISLAND:	DANMARK:	DANMARK:	SVERIGE:	SVERIGE:	SVERIGE:	FINLAND:
Halldór Guðmundsson Forelegger og Laxness' biograf	Einar Már Guðmundsson Forfatter av blant annet «Kansjke postmannen er sulten» (2007).	Rune Lykkeberg Forfatter av «Kampen om sandhederne».	Tue Andersen Nexø Litteraturkritiker i Information.	Ebba Witt-Brattström Professor i litteraturvitenskap. Siste bok: «Dekadensens køn».	Ingmar Lemhagen Har siden 1970-tallet holdt seminarer for nordiske forfattere på Nordens Folkhøgskola.	Anneli Jordahl Forfatter av blant annet «Klass – er du fin nog».	Merete Mazzarella Finlandssvensk forfatter og litteraturviter.

TIDSSKRIFT

Med færre milde intervjuer og flere skarper tekster, kan Eno bli knall.

Takt og tone

Eno #1-2010

Redaktør: Eirik Kydland

Det nye musikkmagasinet Eno er en proff liten trykksak. De er heldige nok til å dele designet med Vinduet, Rune Mortensen. Eno har Vinduet's evne til fristende presentasjoner, og motemagasinet Personaes utfordrerrolle: De tar for seg et helt felt som ikke vies den kritiske oppmerksomheten det burde.

Lederen er befriende viljesterk: Redaktøren har kalt bladet opp etter Brian Eno, fordi han er skamløst eklektisk. Redaksjonen fnyser av tanken på avgrensning seg til albumomtaler, når musikk favner om så mye mer; latteren til Mariah Carey, nerder som terper på celloteknikker.

De lever fint opp til ledere – med unntak av antallet intervjuer, som er for overveldende. Utvalget er demonstrativt bredt, og inkluderer både bergenskidsa Razika og svenske CEO, som svarer på spørsmål om albumdeer med en strøm av livsbejende nyhippielød. Men de bør dyrke fram flere stemmer: Bare to skrivende damer kan tilgis i et første nummer, men neppe i lengden.

Det mest sjarmende stoffet er det mest særpregede. Redaktørens reportasje fra den avdøde poeten og musikeren Arild Nyquists hage framstår som en vel-skrivet og fint presentert

hovedsak, med et *con amore*-preg man finner igjen i de mer konseptpregede sakene i bladet: De lar Svein Strømme brette ut lommeboka si fra 1992 (med Slayer-logo i tusj, Anthrax-merker og utklipp fra Topp). Og Flamme Forlag-forfatterne Victoria Durnak og Audun Mortensen bedriver «ekte låtskriving» hvor de produserer prosa til lyden av artister.

Enkelte saker utmerker seg ved å være mer *tenkte*: Saken om humor i musikk og Aksel Kiehlens tekst om «... hvorfor det er viktig å skrive om popmusikk Akkurat Nå». Teksten befinner seg akkurat i det tematiske og essayistiske moduset man ønsker å finne i et musikktidsskrift som Eno. Men den haster ustrukturert forbi flere påstander som burde vies hele essays i seg selv (som det velkjente «Det finnes heller ikke subkulturer lenger».)

Nettopp fordi musikk er så ridd av subkulturer, savner man flere analytiske tekster i Eno, og blir betenkt over at de ikke har inkludert musikkritikk. Redaktøren tar også vel lett på nettet i ledere, når han karikerer det endeløse nettrommet. Nettet er lett navigert når det gjelder musikk, i hovedsak med institusjoner som nisjer seg mot anmeldelser (Pitchfork), og å fange opp og presentere fersk musikk (Gorilla vs. Bear). Skal du favne så bredt som det Eno gjør, bør kanskje tyngden være annerledes: færre intervjuer, desto mer skrevne og tenkte saker, som kan gjøre lesere interessert på tross av eventuelt manglende sans for artistene.

Men trass i en litt for mild stoffmiks, bør man bla opp i Eno, de er fulle av sjarm.

Karin Haugen

karin.haugen@klassekampen.no

UNDER LUPA: Knut Hamsun på Nørholm i 1929. FOTO: ANDERS BEER WILSE, NASJONALBIBLIOTEKET/SCANPIX

Utfordrande: Hamsun som høgrealarkist.

Den sterke mann

EGjer først merksom på at forfatteren av «Hamsuns anarkisme» er ein gamal ven og studiekamerat, slik at eg i det følgjande vil stå i fare for å opptre på korrupt vis. Når eg likevel tar denne risikoen, er det fordi Nærø's bok om «Ibsens anarkisme» trass i sine kvalitetar ikkje fekk omtale i dagspressa.

Tittelen på Nærø's Hamsun-bok krev ei forklaring. I norsk samanheng og gjerne elles også er begrepet anarkisme nærast per definisjon *venstre*anarkisme, ei politisk retning som vil avskaffe staten. Men Hamsun er høgrealarkist, seier Nærø, og han byggjer i så måte ikkje minst på svenstken C. G. Heidegrens bok «Preussiska anarkister». (Til denne sterkt Nietzsche-inspirerte gruppa høyrer m.a. Ernst Jünger, og den velkjende naziideologen Carl Schmitt.)

Det som kjenneteiknar

høgrealarkisten, er at han i tillegg til sin romantiske antikapitalisme og sin kritikk av bornerte livsformer, er tilhengar av den sterke mann, dei store ånder, «Den store terrorist», dvs. maktutøvarar som ikkje nødvendigvis er bundne til ein statleg legalitet. Høgrealarkistens fremste fiendar er massane, demokratiet og ikkje minst proletariatet og sosialismen.

Hamsuns utvikling frå ein opphavleg venstreanarkistisk posisjon frå Amerikatiske gjekk i første omgang via førebiletet Strindberg, som i utgangspunktet var ein Rousseau-inspirert samfunnskritikar, men som etter kvart kom inn i Nietzsches tryllekrete og slutta seg til ideen om det sterke, sjølvhevdande individet. Herifrå til «Den store terrorist» hos Hamsun er ikkje vegen lang, og i ein

SAKPROSA

Arvid Nærø

Knut Hamsuns anarkisme

Kolofon forlag 2010, 179 sider

kommentar til Lars Frode Larsens tese om at Hamsun var venstreradikal så seint som i tidlege nittiår, viser Nærø at Hamsuns ideologiske profil tidleg var blanda opp med høgreradikale synsmåtar.

Det er i nyare kommentarliteratur om Hamsun vanleg å lage eit markert skilje

mellom Hamsuns litterære kunst og diktarens ideologi, og der gjerne kunstnar-skikkelsen – vandraren – ironisk underminerer den velkjende reaksjonære hamsunske ideologien (jf. særleg Atle Kittangs «Luft, vind, ingenting»).

Nærø har eit anna perspektiv på desse sakene; boka er eit energisk forsøk på å integrere analysen av vandraren med tolkinga av det samfunnskritiske og politiske innhaldet. Han avviser bestemt at det finst ein finst ein ironi av den nemnde typen.

Analysen av «Mysterier», «Markens Grøde» og «Ringens sluttet» får størst plass, men han omtalar også

relativt detaljert dei mest typiske vandrarromanane. Ikkje minst går han på nådelaus måte gjennom Hamsuns politiske apologi i «På gjengrodd stier» og viser at han også der tar tilfukt til høgrealarkistisk tankegods når han for eksempel set sitt eige samvit over det allmenne rettsmedvit.

Sentralt hos Nærø er makt-perspektivet. Han hevdar at den psykoanalytiske tilnæringsmåten er ein blindveg. Han hentar i så måte støtte hos Knut Brynhildsvoll, som held Hamsun for å vere ein *antipsykologisk* romanforfatter. Det er kampen mellom over- og underordning som pregar dei sosiale relasjonane vandraren vikkler seg inn i, det vere seg i kjærleiksforhold, i småby-miljøet i «Mysterier» eller ute på landet i dei mest utprega vandrarbøkene. Samtidig er vandraren ein mein eller mindre kamuflert kunstnar, og som i den siste

vandrarboka, «Den siste glæde» opent står fram som det. Nærø er såleis samd med dei, som t.d. Kittang, som sterkt

” Høgre-anarkistens fremste fiendar er massane.

framhevar kunstnarproblematikken i Hamsuns verk. Kanskje det mest originale i Nærø's bok er at han viser at vandrartingurane også ofte lever på utsida av lova, slik som t.d. lensmann Geissler i «Markens grøde».

Det er inga enkel bok Nærø har levert. Den er kompakt og krevjande i resonnementa, og alt er heller ikkje så klart som ønskeleg. Men den bør vere med i den vidare Hamsun-debatten.

Jon Langdal

bokmagasinet@klassekampen.no

POETISK PRAKSIS

MIN, DIN

Din mintkaramell, min tunge. Ditt tungemål, dine tårer, dine ord og druer. Uten en tråd. Spant du deg

inn i meg. Rant du ut av hjertet mitt

Siri Ansook

Debutant: Mala Naveen burde tatt større litterære sjanser.

India, Oslo

Begrepet «desi» omfatter personer fra India, Pakistan, Sri Lanka og Bangladesh. Og som en av karakterene i «Desiland» sier: «... det er en slags kjerne i det vi kommer fra, det er alt som er desi vi lengter til når Norge blir for mye av det gode.»

Norge har på mange måter blitt for mye av det gode for den indiske Stovner-familien vi møter i Mala Naveens debutroman. Den rebelske datteren Mita har flyttet til Grønland og pønsker på ulne filmprosjekter, broren Suraj har flyttet fra seg selv til store forretningsideer i India. Foreldrene Bharati og Shyam gjennomgår sine egne identitetskriser etter at redet er tomt.

Så lenge som den norske kulturoffentligheten har ropt etter «innvandrerromaner», bør «Desiland» treffe blink.

Her finner vi arrangerte ekteskap, moralpoliti, lengsel etter fedrelandet, etniske gnisninger, holdninger til homofile og til jenters seksualitet, foreldres forventninger.

Desiland, Oslo er en verden relativt lukket fra de etnisk norske naboene. Her står parabolantennene tett for å ta imot signaler fra alles respek-

ROMAN

**Mala Naveen
Desiland**
Aschehoug 2010, 474 sider

tive hjemland, usynlige bølger som følger beboernes hjemløse lengsler. Familien skapte sitt nye hjem i de såkalte sydenblokkene på Stovner. De er «bygget for å unngå vertikale skygger, for at alle leilighetene skulle få sol, de var alle like mye verdt.»

Tross egalitære, sosialdemokratiske idealer lever fordommer i alle leirer. Mens desiene bekymrer seg over sosial status og nabosladder, viser de få etniske nordmennene i boka en velmenende, men nedlatende holdning: «Mita, med din bakgrunn kan du forsyne oss med et nytt perspektiv», sier filmskape-

MULTITEMATIKK: Mala Naveens debutroman inneholder så godt som alle problemstillinger fra innvandringsdebatten.

FOTO: ASCHEHOUG

ren Gunn Sande-Berg, og utstyrer sitt multikulturdrømmebarn med masse penger for at hun skal filme sin egen families oppløsning. Som Mita seinere sier: «Hele Norge vil ha oss som lidende kvinner ... Er du ikke muslimsk jente, sår de tvil om din lidelseserfaring, så da bør du grave og grave til du finner litt lidelse som de kan gi deg en eller annen ytringsfrihetspris for.» Her rører Naveen

ved kjernen av interessante, komplekse problemstillinger, selv om jeg skulle ønske de ikke kom til uttrykk i klartekst fra en karakter som ellers er fint komponert med ulike deler innsikt og selvbedrag.

«Desiland» er en tettpakket fortelling med fine forgreininger og et vell av problemstillinger, som risikerer å favne over vel mye. Det ville ikke

skadet om noen elementer var utelatt. Alle temaene Naveen tar for seg er brennaktuelle, men jeg skulle heller sett at hun begrenset tematikken og lot litterære utfordringer og den gode historien gå foran behovet for å inkludere hvert eneste problem fra innvandringsdebatten.

Alt snakket om «innvandrerromaner» har satt landets skrivende innvandrere/etterkommere i en kinkig situasjon. Hvordan skrive erfaringsnær litteratur uten å få det begrensede stemplet «innvandrerromaner» på seg? Svenske Jonas Hassen Khemiri er en som har løst problemet på en eksemplarisk måte.

Som Aftenposten-journalist er Naveen en erfaren skribent, med grundig kunnskap og kjennskap til materialet hun behandler. Det har skapt et troverdig, levende univers, og Naveen har sans for klare beskrivelser og gode detaljer. Men romanen hadde blitt hevet betraktelig om hun ville fri seg fra den velfungerende, men konvensjonelle stilen. Og kanskje fra forventningene om hva en bok om «det nye Norge» bør favne. Noen mer vågale fortellertekniske grep ville gjort boka mer utfordrende rent litterært, som en vekt mot de mange tematiske utfordringene.

Silje Bekeng

bokmagasinet@klassekampen.no

Hjemlig: Laila Stiens fortellinger pendler mellom det trivielle og det sterke.

High and low

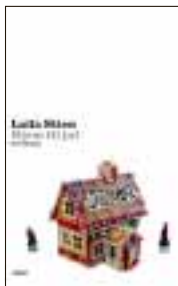
Den drevne novellekunstneren Laila Stien beveger seg tilsynelatende i kjent terreng: «Hjem til jul» er hverdagslige, realistiske historier om middelaldrende kvinners dagligliv. Også grepet med en samlende forteller har hun brukt før. I dette tilfelle er Betty hjelpepleier, en skilt tobarnsmor, bosatt på et mindre sted i Norge.

Men Stien kaller ikke tekstene «noveller», slik hun pleier; heller ikke «romaner», som hun har gjort noen ganger. Sjangerbetegnelsen «fortellinger» plasserer boka et mer upretensjøs sted imellom. Og det passer perfekt, slik jeg leser den. Noen av historiene er forsvinnende små og trivielle. Andre er store, de vokser ut av denne boka, i dialog med mange andre bøker.

Jeg har problemer med noen av de minste historiene om

FORTELLINGER

**Laila Stien
Hjem til jul**
Tiden 2010, 222 sider

venninnegjengens gleder og sorg. De er overdrevent dokumentariske og minimalistiske i sin enkelhet. Stien overbeviser likevel i mer komplekse fortellinger som aha-allusjonen «Hunting high and low», der en kvinnelig inntrenger i bygdas skjøre idyll får de andre historiene til å falle på plass i en rolig,

avbalansert misstemning.

Fortelleren Beate, kalt Betty, sprer absolutt ikke misnøye rundt seg. Hun holder det hele jovialt sammen og presenterer karakteristisk nok ikke seg selv for langt ut i boka. Livet hennes skildres gjennom tilbakeblikk på rammene omkring det; venninnene, barna, de fraskilte mennene; etter hvert ser jeg at tekstene balanserer på en knivsegg mellom tomhet og fylde.

At Beate har såpass lite å si om seg selv, skyldes originalt nok at hun er ganske fornøyd med livet. Eller ... Som en av venninnene, Sigrid, utbryter etter at de har diskutert bøker, til og med Laila Stiens forrige novellesamling «Veranda med sol», i lesesirkelen: «Må vi snakke om alt! Må vi snakke om bøker og vonde ting hele tida! Kan vi ikke ... kan vi ikke bare ...»

Stemmen til Sigrid brister i det hun indirekte meta-

BALANSERER: Laila Stien.

FOTO: TIDEN

kommenterer hele Stiens forfatterskap, og dermed elegant bryter med den møysommelige oppbygde og oppsiktsvekkende alminnelige stilen i «Hjem til jul». Resultatet er en ustabil ironi, en dreining mot noe annet enn dokumentarisk realisme.

Helseomsorgen har blitt nådeløst bearbeidet av for eksempel den svenske poeten

Johan Jönsson. Stien forteller har derimot lite stygt å si om arbeidet som hjelpepleier. Langt ute i boka bruker Beate tvert om yrket sitt til å oppsummere noen av bokas fineste innsikter, som på godt Stien-vis skildres i et usminket språk, rett fram, med talespråkets rytme, som om det blir muntlig fortalt, her og nå.

Mennesker er forskjellige, som snøkrystaller, sier Beate. Et slitt bilde. Likevel fungerer det, akkurat som når Stien med en godt skjult referanse til kristelig gudstjenestelitur snakker om at venninnene «brøt brødet» når de over salat, brød og vin snakket om å bli gammel, om å være til for hverandre når andre faller bort. Denne dreiningen mot fellesskap, tross alt, ligger også i selve tittelen: «Hjem til jul», styggvakkert, enkelt og godt skrevet.

Tom Egil Hverven

tom.egil.hverven@klassekampen.no

Elegant: Det strømmer varme og humor fra japanske Tanikawas dikt.

Folkepoesi

All heder til det nordnorske forlaget Margbok, som i år introduserer en ny diktserie med utenlandske poeter. Fremst i løypa er den japanske folkepoesiens mester, Shuntaro Tanikawa. Poet og professor Liv Lundberg, også kjent fra spaltene her i avisa, står for gjendiktningen.

Tanikawa (f. 1931) er populær, ikke bare i sitt hjemland, og etter klipp på nettet å dømme er han en distinkt og myndig oppleser. Av de ufattelige 400 titlene han har rystet av sitt erme er om lag 60 diktsamlinger. Som oversetter har han bl.a. gitt Knøttene japansk språkdrakt, og han er selv oversatt til 15 språk. Det vil bli flere, for diktene hans er kloke, elegante og humoristiske.

Liv Lundbergs utvalg synes å følge en internasjonal lest, og sammenlignet med engelske og danske gjendiktninger finner jeg lite å kritisere. Jeg kan skrense ut på et par tunge formuleringer, men den norske diktteksten virker alt i alt stødig og velopplagt. På enkelte områder kan det være at Lundbergs norsk tilfører de japanske diktene nye kvaliteter, for eksempel med taktoverføringer som denne: «... ordløst/ strømmer/ hjertet videre/ hen imot noen/ hen imot mørket/ hen imot et svakt lys.» Delingen (og gjentakelsen) av «henimot» er cluet her.

«**Strømme**», det er vitalismens helligord, og hos Tanikawa strømer det så me knapt kan anda – et lite utdrag: «jeg lytter/ til en dådyrkalvs raut/ for hundre tusen år siden/ til raslende bregner/ for en million år siden/ til et snøskred/ for ti millioner år siden/ til hviskende stjerner/ for hundre millioner år siden/ til universets brøl/ for en billion år siden/ jeg lytter.»

Dette diktet hører hjemme i en sekvens som kalles «Lytende» og ville antakelig bli arrestert og bura inne av det hemmelige norske litteraturpolitiet (i likhet med denne setningen) under henvisning til naturlover. Men se, Tanikawa assosierer fritt og freidig slik folk flest vil gjøre, bare så mye mer oppfinnsomt.

Med «folkepoesi» i tittelen tenker jeg ikke på salgshall og markedspopularitet, noe som ofte er premisset når den sløve og tidstypiske konstruksjonen av «vanskelig» mot «enkel» skal selges. Snarere at den sosiale samvittigheten foldes ut i en oppsøkende poetisk empati, for eksempel der dikt-jeget

POESI

Shuntaro Tanikawa
Alt slik det er
Oversatt av
Liv Lundberg
MargBok 2010,
110 sider

forestiller seg hvordan en liten sønn observerer den tause faren ved middagsbordet: «hva han tenker på vet ikke jeg/ men er ganske sikker på at det ikke er meg.» Eller hvordan en tøff gutt dulter borti en ensom gutt på en lekeplass, ramler om kull og – «hokus pokus filiookus». Poeten setter seg i folks sted og forteller i vei. Noen ganger blir identifikasjonene til besjeling – en stein ruller ned en skråning «mot skamløs/ forintelse.» Et annet sted trikser han med begrepet «Windows» og utsikten fra det imaginære. Den aldrende japanske poeten kan også være krass, både mot seg selv og andre gamlinger.

I et dikt som godt kunne vært med i samlingen, «Porno-Bach», spekulerer poeten på om fingrene som nettopp spilte den store Bachs musikk er de samme som fingrer med kjønnet som blir «stivt og slapt», for i siste verselinje å forene det glatte klaviaturets Bach-toner med «... dette genomsigtige blodfylde kvindemørke» (Susanne Jorns danske gjendiktning). Mer «Blod»:

*Menn
forvolder blodtap
i krig*

*kvinneblod
gir nytt
liv*

*livmoren
har kadenser
som ikke synger*

*en tvilrådig kjærlighets
siste
tilfuktssted.*

Shuntaro Tanikawas poesi

kan komme som slike små skred av ord, linje for linje, uten skilletegn, helt til et stakkars lite punktum skal stanse ordskrede. For der strømmer det ut og forbi i rike mengder. «Alt slik det er» kan slå en bresje for diktlesningen i dette landet, selv om – «det er alltid folk/ som avviser/ poesien// i frykt/ med forakt/ og snakksalighet.»

Mens diktlesere venter i spenning på Øyvind Bergs lenge innevarslede diktbok, kan vi varme opp med Tanikawas poesi. Så hold stryta!/ løp og kjøp!/ les og løp!

Freddy Fjellheim
bokmagasinet@klassekampen.no

Konflikten i Nord-Irland

Den moderne konflikten i Nord-Irland startet på slutten av 1960-tallet, som et resultat av systematisk undertrykkelse av katollkene i provinsen. Den væpnede konflikten involverte den britiske hæren og paramilitære organisasjoner som Irish Republican Army (på katolsk side) og Ulster Voluntary Force (på protestantisk side). Over 3500 liv gikk tapt, før Langfredag-avtalen fra 1998 avsluttet de verste stridighetene.

Blodig: I Ken Whartons bok får vi de britiske soldat

Syndebukkens b

Ijuni reagerte den britiske statsministeren David Cameron kjøpt på Saville-tribunalets strenge dom over de britiske soldatenes rolle i den såkalte Bloody Sunday, i Nord-Irland i 1972. 14 demonstranter ble skutt og drept av britiske fallskjermstyrker, på en dag som på mange måter markerte et vendepunkt i den nord-irske konflikten. Etter mange år med tvetydigheter og unnlater, var endelig tiden kommet for et historisk oppgjør i år. Cameron valgte ordene sine med omhu: «Jeg ønsker aldri å sette spalte målsteget ved oppførselen til våre soldater eller til hæren vår, som jeg mener er den beste i verden.» Samtidig innrømte han at «konklusjonene i denne rapporten er fullstendig klare: Det er ingen tvil, ingenting er mangetydig eller tvetydig. Det som skjedde på Bloody Sunday var uberettiget og kan ikke rettferdiggjøres: Det var galt.» Mens Cameron kom med en uforbeholden unnskyldning, forsøkte han også å komme med en avgrensning: Til tross for denne skampletten, er patriotisk støtte av britiske styrker – både før og nå, både i Nord-Irland og andre steder – fortsatt på sin plass.

I hvor stor grad er begivenhetene som fant sted i Derry, for snart 30 år siden, representative for britenes generelle

SAKPROSA

Ken Wharton
Bloody Belfast
An Oral History of the British Army's War against the IRA.
Spellmount 2010, 304 sider

håndtering av den nordirske konflikten? Soldatene innsats i Nord-Irland, fra slutten av 1960-tallet til 2007, har ideologisk sett vært tyngre å håndtere – både for media, opinionen og styresmaktene – enn andre konflikter. Falklandskrig, for eksempel, var en langt enklere og (i egne øyne) glamorøs affære for engelskmennene. I Nord-Irland kjempet soldatene mot frivillige og ufrivillige landsmenn i en langdryg og ofte svært brutal konflikt. De opprettholdt et nasjonalt herredømme over området – et herredømme vi nå vet viktige engelske politikere

gjærne ville overgitt til irene i sør – og var i praksis med på å forlenge og systematisere undertrykkningen av den katolske minoriteten. Mange briter var kritiske til hvordan provinsen ble håndtert, og enda flere ønsket å høre minst mulig om konflikten: I denne boka karakteriserer en soldat konflikten som Englands svar på Vietnam.

Er det rart at mange av de som tjenestegjorde i Nord-Irland har sitt å stri med i ettertid? I Ken Whartons bok «Bloody Belfast» får vi en samling av soldatene egne vitnesbyrd. Soldatene utsatte hverdag i Nord-Irlands hovedstad – der de når som helst kunne bli utsatt for uventede angrep – skildres både grundig og intenst. Det er interessant at mange av soldatene kom fra industrielle områder i Nord-England, og at omgivelsene i Belfast derfor virket urovekkende kjente: «Jeg var mange mil fra familien min, i et sted som lignet hjembyen min, Manchester, men som likeså godt kunne ha vært på månen». I tillegg får vi lese om de ideologiske sårene og spørsmålene: Soldatene følger seg misforstått og neglisjert av egne myndigheter – som «politikernes syndebukker» – og forstår ikke hvorfor de ble trakassert og motarbeidet av store deler av den sivile befolkningen i Nord-Irland. I fraværet av «et uendelig takk fra en takknemlig nasjon»

HARDT: Den britiske soldaten Patrick Cengiz Azimkar ble i fjor drept av en nordirsk dissidentgruppe. En m

Saville-tribunalet

Saville-tribunalet undersøkte hendelsene på Bloody Sunday, 30. januar 1972, i den nord-irske byen Derry. 14 irske katolikker ble skutt og drept av britiske fallskjermstyrker, under en illegal – men fredelig – protestmarsj for menneskerettigheter. I juni i år presenterte Lord Saville og tribunalet sin rapport: fordømmelsen av soldatenes framferd forårsaket en umiddelbar unnskyldning fra de britiske myndighetene.

tenes egne vitnesbyrd fra konflikten i Nord-Irland.

beretning

dyrkes samholdet soldatene imellom desto sterkere: Boka til Wharton, som selv tjenestegjorde i provinsen, er ikke bare full av minner om tapte kolleger, men bærer også tydelig preg av å være ment som oppbyggelig litteratur for kollektivet av veteraner som tjenestegjorde i provinsen.

Bildet som tegnes er mangefasettert og menneskelig. Boka har flere humoristiske innslag, og gradvis avtegner det seg et inntrykk av soldatenes hverdag – full av forkortelser og rutiner som ville vært verdig en TV-serie etter samme lest som NYPD Blue eller CSI – som er både detaljert og konsekvent.

De sekteriske skillelinjene i Belfasts gatebilde vises spesiell oppmerksomhet. De fleste av de unge soldatene hadde svært vanskelig arbeidsforhold og man får en forståelse for at deres etiske valg ikke alltid var helt enkle. Men det forhindrer ikke at boka også avslører ekstremt avgjørende ideologiske skylapper. Den viktigste skimtes i undertittelen: Hvis konflikten i Nord-Irland var den britiske hærens «krig mot IRA», så kan ikke

illusjonen av at soldatene var en nøytral part som primært skulle holde fred mellom protestanter og katolikker opprettholdes. Mens en soldat bifaller et mulig, hemmelig samarbeid mellom hæren og protestantiske terroristorganisasjoner som UVF (Ulster Volunteer Force), uttrykker andre sin forbauselse over at den katolske sivilbefolkningen kjapt oppfattet den britiske hæren som fiender.

Like naiv er den gjentatte beskyldningen om at IRA var en samling «feinger», fordi de tidlig valgte å slåss etter gerilja-prinsipper: I lys av engelskmennenes overlegne trening og tilgang på

ressurser, ville selvfølgelig alt annet tilsvare militært selvmord. IRA hadde mange svin på skogen, og nøytrale instanser har i ettertid langt fra portrettert dem som helter. Men når Wharton spør om denne organisasjonens medlemmer virkelig sørget over sine døde slik som britiske soldater sørget over sine tap, har den ensidige demoniseringen nådd et absurd ytterpunkt.

Slikt kan bare ha sitt opphav i blind selvretferdiggjørelse, selektiv hukommelse eller propagandahensyn. Til sammenligning er det nesten en befrielse å lese en annen soldats kyniske, men i alle fall ærlige, beskrivelse av hvordan to mistenkte terrorister ble hensynsløst banket opp av britiske sikkerhetsjernetmenn. «Det var ikke vakkert», skriver han, «men hvilken krig var noen gang det?» Flere ganger i denne boka blir vi påminnet tragedien i Omagh i 1998, da en av IRAs bomber kostet 29 sivile liv – men som den hendelsen har sitt motsvar i for eksempel Bloody Sunday, har IRAs mange skampletter flere paralleller hos britene. Noen av soldatene utførte åpenbart pliktene sine på en etterrettelig måte, men Saville-tribunalets funn understreker at andre utførte avskyelige gjerninger på samme oppdrag. Alle deltok de i en svært vanskelig og lite misunnelsesverdige ærend. Selv om Whartons bok gir et ufullstendig bilde av hvorfor disse nå middelaldrende mennene ble utplassert i Nord-Irland i sin ungdom, skjønner i hvert fall leseren ved bokas slutt bedre hvordan det var å delta i dette blodige og lite ærefulle kapitlet fra nyere britisk og irsk historie.

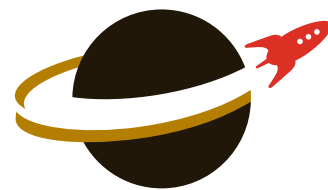
Charles Armstrong
bokmagasinet@klassekampen.no

ly bok følger de britiske soldatene gjennom den betente konflikten.

FOTO: ADRIAN DENNIS, AFP

Vi befinner oss i det 21. århundre etter Kristus. Hele Norge er erobret av bokkjedene. Hele? Nei! En liten sjappe gjør fremdeles motstand. Denne strid, ukulelige bokhandelen – Tronsmo – lar seg selvsagt ikke knekke.

TRONSMO
BØKER & TEGNESERIER

SE VERDEN GJENNOM TRONSMO

Terje Thorsen

Samtaler med en sauebonde
Flamme, 70 s., innb., kr. 239,-

Terje Thorsen følger opp fjorårets svært sekulære debutsamling, "Dikt fra en nonne", med den noe beslektet, men hakket mer biografiske Samtaler med en sauebonde. Samlinga er – som Thåström kanskje ville sagt det – en kort biografi med et lite testamente, vi følger den lesende, pesende Terje T fra Lillehammer til Oslo, fra Hunderfossen til Grønland og et liv i tegneserier og litteratur. Boka går i dialog med de fleste av Thorsens lyriske helter og skurker, samt et par punkere, en gammel blitzter og mye annet fint juvpack.

Lanseringsfest!

Fredag 20. august kl. 19.00 blir det lansering av Terje Thorsens nye diktsamling Samtaler med en sauebonde på Verkstedet i Hausmannsgate 29. Det blir høytlesning og omtale av boka, og etterpå vil Dr. Midnatt spille opp til brekdans!

Velkommen!

Mikkel Bugge

Gå under jorda
Oktober, innb., kr. 369,-

Ei jente blir med biologilæreren sin på en reise til et Jugoslavia i krig. En TV 2-reporter greier ikke å glemme synet av et kvinnelik i snøen. En dramatiker skjuler en forbrytelse i sitt mest kjente teaterstykke. I Gå under jorda veves historier om smittende ensomhet, kjærlige parasitter, falmende lærere og forbrytelser mot menneskeheten sammen på overraskende vis. Mikkel Bugges første roman er full av lekne ekspedisjoner inn i en verden av grenseoverskridende vitenskap og forskrudde myter.

Boklansering!

Lørdag 21. august kl 14.00 lanseres Mikkel Bugges første roman med brask og bram på Tronsmo Bokhandel. Det blir opplesning, gjesteopptredener med Terje Thorsen og Simon Stranger. Enkel servering og feiring utover kvelden.

Velkommen!

Bakgårdssalg!

26. - 28. August er det tid for årets bakgårdssalg. Det betyr at vi igjen fyller bakgården med romaner, kunstbøker, grafitt, musikk, politikk og overraskelser til usivilisert lave priser. Vi har vært inne i de mørkeste kjellerdyp for å sikre at dette blir Marianergruppa av boksalg, tre dager til ende. **Torsdag 26. aug. 11-18, Fredag 27. aug. 09-18, Lørdag 28. aug 10-16**

Frøde Øverli

Pondus 10 – Ti tette og en badehette
Egmont, innb., kr. 329,-

Hendelsene i denne boken kan få leserne til å begynne å tute. Nei, dette er ikke en tegnet versjon av Huset på prærien, men også i Pondus-universet kan tragedier skje. For her får du lese om intet mindre enn serie-Norges største skandale: Camilla setter Jøkke på gaten! Dermed er alle burglers fantasimann singel igjen, og det går ikke upåaktet hen, verken over eller under sengetøyet. Bok 10 er 100% i farger.

Frøde Øverli signerer!

Torsdag 2. september kl. 16.30 kommer selveste Frøde Øverli til Tronsmo for å signere den siste Pondusboka: Ti tette og en badehette!

BØKER OG TEGNESERIER,
KR. AUGUSTS GT. 19 PB. 6754 ST. OLAVS Plass,
0130 OSLO Telefon 22 99 03 99 Fax 22 11 33 74
post@tronsmo.no www.tronsmo.no

TI SPØRSMÅL

POLITIKK

1. Hva heter partiet Venstres medlemsblad?

MEDIER

2. Hvor stort opplag har fagbladet Teknisk Ukeblad?

MUSIKK

3. En ny dokumentar hevder at en av musikkens største stjerner døde i 1966 og ble erstattet av en dobbeltgjenger. Hvem er artisten?

FILM

4. Hvilken bok er ukas premiefilm «Kommandør Treholt & ninjatropen» basert på?

VITENSKAP

5. Denne uka ble det lansert en ny teori om alle forsvinningene i Bermuda-triangelen. Hva går den ut på?

LITTERATUR

6. Hva heter forfatteren som i høst gir ut en oppfølger til romanen «Innsirkling»?

HISTORIE

7. Hvilken pave innførte historiens første

kjente røykeforbud? Han var med sine 13 dager i embetet også den paven som satt kortest.

GEOGRAFI

8. Grenser Argentina både til Paraguay og Uruguay?

ORD

9. Hva betyr å detronisere?

HVEM ...

10 ... er dette?

1. Liberal
2. 116.000
3. Paul McCartney
4. Thomas Cappelein Mallings «Ninjateknikk II – usynlighet i strid»
5. Kjempebobler av metan stiger til overflaten og sluker båter og fly.
6. Carl Frode Tiller
7. Pave Urban den syvende (1521–1590).
8. Ja
9. Avsette, frata en posisjon.
10. Mona Haugland Hellesnes, ordfører i Ulvik

SVAR

Kvasse klør

SIKK

Odd Øivind Bergstad

Landsturneringa i Bergen i 2009 brakte med seg enkelte oppsiktsvekkende eventer. For det første ble seiersrekka til Ragnar Hoen brutt i seniorklassen. Han hadde sju mesterskap på rad før feilskjæret under fjorårets mesterskap. De tre beste i denne klassen ble:

- Lars Kjøberg 7.5
- Ragnar Hoen 7.0
- Jarl Ulrichsen 7.0

Oppsiktsvekkende var det også at det for første gang deltok en kvinnelig spiller i eliteklassen. Hun heter Jovanka Houska, er internasjonal mester og tok fire poeng. Dette har gått mange hus forbi kanskje fordi denne klassen er blitt så utvanna.

Når hele 24 spillere får lov til å slåss om tittelen, kan det komme mange rare nisser med på lasset. Fjorårets vinner av Juniorklassen viste uansett at han var moden for møtet med våre toppspillere. Espen Forså tok en sterk sjetteplass med 5.5 poeng. På slutten av turneringa slo han Frode Elsness og spilte remis med Simen.

Årets juniormester vant helt overlegent. De tre beste i denne klassen ble:

- Sondre Tofte 7.5
- Nicolai Getz 6.0
- Elias DeMac 6.0

Vi skal se et parti som viser at klørne er kvasse på fjorårets juniormester:

Hvit: Sondre Tofte
Svart: Benjamin Arvola
Siciliansk åpning, B90

1.e4 c5 2.Sf3 d6 3.d4 cxd4 4.Sxd4 Sf6 5.Sc3 a6 6.Le3

Dette har vært motetrekket i Najdorf-varianten i flere år. Planen til hvit er f3-g4.

6...e5 7.Sb3 Le6 8.f3 Sbd7 9.Dd2 b5 10.0-0 Sb6 11.Df2 Tb8?

Klart bedre er 11...Sfd7 12.f4 Dc7

12.Sc5 Lc8 13.g4

Spilt før er 13.Sd3 Sc4 14.Sb4 som tar kontroll over d5, men også det hvit spiller her er godt.

13...Sc4 14.Lxc4 bxc4 15.g5 Sd7

Bulletinen til NM-arrangøren anbefalte her 15...Sh5, men etter 16.S5a4 Le7 17.Sd5 Lxg5 18.Dd2 Lxe3 19.Sxe3 Le6 20.Dxd6 Dxd6 21.Txd6 tror jeg nok at kommentatoren helst vil spise i seg denne påstanden! Den svarte damefløya er helt lekk.

16.Sxd7 Lxd7 17.Sd5 Le6 18.Lb6
Godt er også 18.f4 som truer med å åpne d-linja. Disse variantene viser at hvit kan hindre svart i å utvikle kongefløyen si:

(i) 18...Da5 19.a3 exf4 20.Ld2! Dd8 21.Da7 lammer den svarte kongefløyen.

(ii) 18...exf4 19.Lxf4 Lxd5 20.Txd5 c3 21.e5! cxb2+ 22.Kb1 der hvit etablerer en brohode på d6.

18...Dxg5+

Benjamin Arvola

Sondre Tofte

19.f4!

Dette er poenget! Hvit vinner et viktig tempo i angrepsføringa si:

19...exf4 20.Thg1
I siciliansk er det ofte godt å plassere dama på e5, men her blir 20...De5 møtt med 21.Ld4 Dxe4 22.Sxf4 Df5 og nå kan hvit forsere fram 23.Lxg7 Tg8 24.Lxf8 Tg1 25.Txg1 Kxf8 26.Dd4 De5 27.Sxe6+ Dxe6 28.Td1 der hvit vinner bonden tilbake og får et klart fordelaktig sluttspill.

20..Dh6?!

Likevel var dette best. Nå ender svart opp som grillmat:

21.Sc7+! Kd7

Eller 21...Ke7 22.Sxa6 Te8 (22...Ta8 23.Txd6 Te8 24.Sc7) 23.Lc7 Ke8 24.Lxd6 Lxd6 25.Txd6 c3 26.b3 f3+ 27.Kb1 Df4 28.Td4 g5 29.Tgd1 g4 30.Sc5 Dg5 31.Sxe6 fxe6 32.Td7 Kf8 33.Da7 med knokkelfest på den sjuende raden.

22.Sxa6 Ta8

På 22...Te8 vinner hvit med: 23.La5 Le7 24.Da7+ Ke8 25.Lb4 Kf8 26.e5 Lg5 27.exd6 f3+ 28.Kb1 Kg8 29.d7 Td8 30.La5 f2 31.Tgf1

23.Dc5 Te8 24.Sb8+! Ke7

Svart er matt etter 24...Ke8 25.Db5+ Ke7 26.e5 Txb8 27.exd6+ Kf6 28.Ld4#

25.Dxd6+ Ke8

Eller 25...Kf6 26.Sd7#

26.Dd8+ 1-0

Odd Øivind Bergstad
oddivind@gmail.com

Vi trykker denne uka en reprise fra sjakkspalten sommeren 2009.

Skal, skal ikke

BRIDGE

Espen Givold

Ett av de største problemene vi står overfor ved bordet, både som spillefører og motspiller, er om vi skal vinne eller dukke et stikk. Nybegynnere er redde for at godkorte skal løpe fra dem, så de tenderer til å klasse dem i bordet og dermed tape en rekke stikk, mens ekspertene veit å holde dem tilbake, og vinne på et tidspunkt som gir dem maksimal uttelling.

Spill 1

Syd er i 3 grand og Vest starter med hjerter 10. Esset sitter jo høyst sannsynlig i Vest, så mang en spillefører vil gå opp med kongen og ned med kontrakten. Øst vil avblokkere knekten, og når han seinere kommer inn på kløver konge, vil en hjerter fra ham drepe dama i Syds hånd. Legg liten fra bordet og la Øst vinne stikket med knekten. En ny hjerter går til esset og kongen faller, men nå stopper dama hjerteren, og Øst kan ikke ha flere hjerter å spille når han vinner med kløver konge.

Spill 2

En turneringsspiller i Syds stol ville jo ha meldt 2 hjerter i stede for 2 grand og dermed fått 3 grand på Nords hånd, men vår Syd var spillesugen. Hjerter 4 kommer i utspill og nieren dekkes med kongen. Nå er det 3 stikk i hjerter via en opplagt finesse mot knekten. Problemet er bare at du dermed mister inntaket til kløveren! Gi derfor bort ett stikk i hjerter ved å dukke. Nå er du garantert to stikk i spar, to i hjerter, ett i ruter og fire i kløver som gir deg dine 9 stikk.

Spill 3

1 grand fra Nord var alt Syd trengte for å invitere til slem, og Nord tok imot med sine fine konger. Utspill i ruter ville ha senket skipet, men ikke unaturlig kom det hjerter ut. Denne gikk til nieren og knekten. Syd har 11 stikk fra taket, og det er da god teknikk å gi bort et stikk tidlig. Etter at trumfen har blitt trukket, dukker du en runde i kløver: Øst vinner og spiller ruter konge som du vinner med esset. Nå innkasserer du kløver ess og hjerter ess før du går løs på trumfen. Når du spiller den siste har du K6 i hjerter og ruter 6 i bordet. Du kaster ruter 6 og Øst må enten kaste ruter dame (og godspille din ruter knekt på hånden) eller blanke hjerterdama. Uansett må han gi deg ditt tolvte stikk.

Espen Givold
espen.givold@googlemail.com

SPILL 1 GIVER: VEST SONE: NORD/SYD

♠	K 6 5 3	N	♠	J 10 8 7 2	
♥	K 4	V	♥	J 7	
♦	E 6 5	Ø	♦	D J 10 8	
♣	E J 10 9	S	♣	K 3	
			♠	E 4	
			♥	D 6 2	
			♦	K 7 2	
			♣	D 9 7 5 2	
♠	D 9				
♥	E 10 9 8 5 3				
♦	9 4 3				
♣	6 4				
		Vest	Nord	Øst	Syd
		2 ♥	dbl	pass	3 nt

SPILL 2 GIVER: SYD SONE: INGEN

♠	E K 10 7 5	N	♠	D 9 8 2	
♥	D 10 9	V	♥	K 6	
♦	E J 4 2	Ø	♦	K 10 8	
♣	J	S	♣	8 7 5 2	
			♠	4 3	
			♥	E 5 3	
			♦	9 7 6	
			♣	K D 10 9 3	
♠	J 6				
♥	J 8 7 4 2				
♦	D 5 3				
♣	E 6 4				
		Vest	Nord	Øst	Syd
		Pass	1 ♠	pass	2 ♣
		Pass	2 ♦	pass	2 nt
		Pass	3 nt		

SPILL 3 GIVER: VEST SONE: NORD/SYD

♠	K 6 3	N	♠	9 4	
♥	K 6 4 2	V	♥	D 10 9 7 5	
♦	6 5 3	Ø	♦	K D 9	
♣	7 4 3	S	♣	K J 6	
			♠	E D J 10 8 2	
			♥	E J 8	
			♦	E J	
			♣	E 9	
♠	7 5				
♥	3				
♦	10 8 7 4 2				
♣	D 10 8 5 2				
		Vest	Nord	Øst	Syd
		Pass	pass	1 hj	dbl
		Pass	1 nt	pass	5 ♠
		Pass	6 ♠		

	PREP. BOLIG		HETS SPURTE		BOSTED ADVERB		UKJENT LIKE		FRITID MYNTER
			FUGLEN	NORSK FORFATTER			ENSEMBLE SLIT		
	EGENSKAP RING				UTSTIKKER				
					AVSLUTNINGSGRØD ALLMEVNGYLDIG				
	TABBE STYRINGEN						HUSDØRE		
						PÅLEGG 500			
MO-DERNE	VANSKELIG PÅGÅENDE	DRIKK BE-UNDRER		VARME ODDE		M.NAVN RESPEKT			BÆR
			INSTRUMENT HERSKER		TONE KNARK	INN-VOLLER DUNST	SPOTT FISK		
STOFF								LEVER	
MUSIKAL FRA 70-TALLET				LAND I AFRIKA DYRENE					LAND I ASIA
DANS				SPIRE		LEKE-PLASS BÅT			
RUSTEN		SVIM-MEL		SIDE OVER-GANG	FRIGJØ-RINGS-ORGANI-SASJON		FLATE-MÅL HASTE		SVAR
TIDL PARTI		FISK	GRUNN-STOFF			BEVEG-ELSE			
ENE-STÅENDE									
VARME-KILDE VOND			GOD		SKRED	SPRÅK MISUN-NELSEN	TRAN-SPORT-MIDDEL	VÆSKE	
		NORSK FOR-FATTER				MESTER-SKAP HJEMME-ARBEID		FUGLEN	
	URAN LIKE	SVOVEL NORSK ROMAN		KJØRE-TØY M.NAVN			PREP. GRUNN-STOFF		AV-TREDE
FELLE	VANLIG							DRETT	
			UTSIKT		HYL TIDS-AVSNITT	TSJEKKISK FORF. NORSK ROCKE-BAND			
SKRIV	ROM	VITAMIN FLY-SELKAP		FARTØY JULING		EKSKLU-DERT			
						FRESER NORSK ROCKE-BAND			
SKRIFT-LÆRD				?					
TREET							VANDRE	FLISE	
				BLI GAMMEL		KOMM. I SOGN OG FJOR-DANE			
STONE		FOTTØY			PERS. PRON.				

KRYSSORD

Løsninga på kryssordet sendes til Klassekampen, Boks 9257 Grønland, 0134 Oslo.

Løsninga må være oss i hende innen onsdag 25. august.

Husk å merke konvolutten «Kryssord 1592».

Gevinsten er ei bok fra forlaget Oktober.

Løsninger sendt på faks blir ikke med i trekningen.

Kontakt: x-paal@hotmail.com

Vi gratulerer vinneren av kryssord 1590:

Gunn Skibsrud, Kløfta

NAVN:

ADRESSE:

POSTNR./STED:

LØSNING KRYSSORD 1590:

E	Å	T	O
D	E	S	S
S	S	T	A
K	A	M	E
B	E	P	N
H	R	E	G
K	V	A	R
I	S	U	N
D	I	L	L
V	I	E	K
O	D	D	T
S	T	E	D
E	B	L	I
A	N	G	Å
A	N	N	A
I	N	D	A
P	R	A	H
K	U	R	S
D	I	X	I
S	I	L	E
N	O	E	R
G	R	Y	T
B	O	K	O

	Høyre	De to første	Uorden	Desi	Utrop
	By i hedmark	Hjem		Fester med lim	
	Mor-somme	Biomsten		Gram	
	Bestemor	Romania		Holde ut	
	Måned			En pluss en	
	Vietnam				
Guttmann		Sline, omv.		Ka Sand	
	Europavei		Romania		

BARNEKRYSSORD

Løsningen på barnekryssordet sendes til Klassekampen, Boks 9257 Grønland, 0134 Oslo. Løsningen må være i redaksjonen seinest onsdag 18. august.

Husk å merke konvolutten «Barnekryssord 645».

Gevinsten er en tegneserie. Løsninger sendt på faks blir ikke med i trekningen.

Kontakt: barnekryssord@klassekampen.no

Vi gratulerer vinneren av kryssord 644:

Madelen Abell Askeræi, Tolvsrød

NAVN:

ADRESSE:

POSTNR./STED:

J	E	D	E	T
S	I	L	O	U
A	N	K	S	R
K	L	O	K	E
L	O	K	K	E
L	O	K	K	E
P	L	A	R	A

Nrk 1

2

Nrk 2

N

3

20.10: Med lisens til å glede

07.30 Disneytiden (r) **08.25** Folk (r) **08.55** Lofoten internasjonale kammermusikkfest (r) **09.20** Norsk attraksjon (r) **09.50** Munter mat (r) **10.20** Sommeråpent (r) **11.10** Sommerrettsveka 18 km jaktstart rulleski. Direkte fra Kristiansund sentrum. **14.00** VM orientering/Mellomdistanse finale, kvinner. Direkte fra Granåsen, Trondheim. **15.30** Fridirekte: Diamond League/Direkte fra Crystal Palace Stadium. **17.30** VM orientering/Mellomdistanse finale menn. Fra Granåsen, Trondheim.

19.00 Dagsrevyen med sport.

19.30 Lotto-trekning

19.40 Hvilket liv! (r)

(5) Br. komiserie.

20.10 Med lisens til å glede

(10) Sangfuglen fra Vestlandet, Sissel Kyrrkjebø, skapte et magisk øyeblikk i 1989 i duett med svensken Göran Fristorp.

21.10 Sjukehuset i Aidensfield

(4) Br. dramaserie. Både Joan og Nkeshi tar farvel med vennene sine på sykehuset.

21.55 Toppidrettsveka

Fra dagens øvelser i Kristiansund sentrum.

22.25 Fakta på lørdag

Glamourodronningen Joan Collins. Dokumentar. 80-tallsdronningen Joan Collins vil lære britiske kvinner hvordan de skal kle seg.

23.10 Kveldsnytt

23.25 Gymnaslærer Pedersen

Norsk dramakomedie fra 2006. En humoristisk historie om en alvorlig bevegelse. I rollene: Anne Ryg, Stig Henrik Hoff, Kristoffer Joner, Ane Dahl Torp. Regi: Hans Petter Moland. (11 år)

01.20 Anne-Kat. ser på TV (r)

01.50 Dansefot jukeboks m/chat

04.00-06.30 Country jukeboks u/chat

21.40: Der Untergang

06.25 Sonen **07.00** TV 2 Junior **07.01** Boblins **07.11** Bamse Bjørn og vennene hans **07.17** Nouky og venner **07.22** Noddy **07.33** Thomas Toget og vennene hans **07.43** Lunar Jim **07.52** Den magiske karusellen **08.03** Fem minutter mer **08.09** Cotoons **08.17** Milo **08.22** Sivert og gjengen **08.33** Woffy **08.39** Hello Kitty **08.52** Unger og katter **09.14** Pokemon **09.36** Bakugan **10.00** Bonanza (r) **11.00** Ocean Girl (r) **11.30** Melrose Place **12.25** Kamp i kulissene (r) **12.50** America's Got Talent **14.30** America's Got Talent **15.00** Bare for moro skyld **15.10** Joe Labero i Drammens teater (r) **15.40** MacGyver: Skatten fra Atlantid **17.30** Jakten på kjærligheten - Presentasjon (r)

18.30 Nyhetene og Sporten

18.50 Været

19.00 Allsang på grensen (r)

(7) Norsk underholdningsprogram. HD. Inger Lise Rypdal, Rednex, Aleksander With, Kåre, Linn, men Christian Skolmen og Bye & Gørring gjester Halden.

20.00 Sommerspillet

21.00 Nyhetene

21.15 Været

21.20 Sportsnyhetene

21.40 Der Untergang - Det tredje rikets siste dager

Ty. drama fra 2004. Vi får et detaljert innblikk i galskapen som tok over innenfor de fire meter tjukke betongveggene i Hitlers skjulested. I rollene: Alexandra Maria Lara, Bruno Ganz. Regi: Oliver Hirschbiegel. (15 år)

00.40 Samantha (r)

01.05 Spøkelseshuset

Am. familiekomedie fra 2003. (11 år)

02.50 Sammensvergelsen (r)

03.45 Sportsnyhetene (r)

04.00 Været (r)

04.10-06.25 Sonen

21.50: Match Point

13.00 Et svik mot oss alle (r) **14.00** Vår aktive hjerne (r) **14.30** Verdensserien i sandvolleyball/Kristiansand. Kommentator: Susann Michaelsen. **15.45** 4-4-2: Veien til Ullevaal-Kvartfinale: Ranheim - Strømsgodset, direkte fra Ranheim idrettspark. Kommentatorer: Arne Scheie og Hallvar Thoren. Programleder: Pål Gordon Nilsen.

18.00 Verdensserien i sandvolleyball

Kristiansand. Kommentator: Susann Michaelsen.

19.00 Trav V75

19.30 4-4-2: Veien til Ullevaal

Kvartfinale Odd Grenland - Viking, direkte fra Skagerak Arena. Kommentator: Christian Nilssen.

21.45 Keno

Dagens trekning.

21.50 Match Point

Br. thriller fra 2005. Ved en av Londons fasjonable tennisklubber faller rikmannsdatteren Chloe for den tidligere profesjonelle tennis spilleren Chris, som har et intensivt ønske om å bli en del av Londons overklassesemiljå. I rollene: Scarlett Johansson, Jonathan Rhys Meyers, Emily Mortimer, Penelope Wilton. Regi: Woody Allen.

23.50-00.50 Kjærlighetens India (r)

Dokumentar. Dette er historien om et kjærestepar som er stormforelsket i hverandre.

21.30: Mystic River

06.00 Playboy **07.30** Eve (r) **07.50** Clueless (r) **08.15** Sister, Sister (r) **08.40** Under samme tak (r) **09.05** Girrlifriens **09.30** Girrlifriens **10.00** Megaquiz **11.15** Ekstrem rengjøring (r) **11.45** Ekstrem rengjøring (r) **12.15** Jamie gransker kyllingindustrien (r) **13.15** Smallville (r) **14.10** Friday Night Lights (r) **15.10** The Apprentice (r) **16.10** Mitt hemmelige tenårsliv **17.05** The Family (r)

18.05 Surviving Suburbia

18.30 Lykkelig skilt (r)

19.00 America's Funniest Home Videos (r)

19.30 So You Think You Can Dance

20.30 Byggebransjens cowboyer (r)

21.30 Mystic River

Am. thrillerdrama fra 2003. Kompisene Jimmy, Dave og Sean vokste opp sammen i Bostons arbeiderklasse, men gled fra hverandre etter en forferdelig tragedie. I rollene: Sean Penn, Tim Robbins, Kevin Bacon. Regi: Clint Eastwood.

00.20 48 timer

01.20 Rosewood Burning

Am. actiondrama fra 1996. I løpet av den første uken av januar 1923 brenner Rosewood, en «svart» by i sentral-Florida ned til grunnen. I rollene: Jon Voight, Ving Rhames, Don Cheadle. Regi: John Singleton. (15 år)

04.10 C.S.I. (r)

05.00-06.00 Playboy

21.30: King Kong

06.00 Caroline in the City (r) **06.30** Nanny (r) **07.00** Tvins **2010** **08.30** Lassie (r) **09.05** Er du smartere enn en tiåring? (r) **10.00** Dr. Phil (r) **10.55** Celebrity Masterchef Goes Large **11.35** De magiske skoene **2** **13.25** Studio 60 (r) **14.20** Chuck **15.15** Masterchef Australia **16.15** Masterchef Australia **17.15** Masterchef Australia **17.45** Er du smartere enn en tiåring?

18.45 Alex & Emma

Am. romantisk komedie fra 2005. I rollene: Luke Wilson, Kate Hudson, Sophie Marceau. Regi: Rob Reiner. (11 år)

20.30 Anna Anka søker assistent (r)

(6) Sv. realityserie. I kveldens episode tester Anna Anka om kandidatene går godt overens med barna og vennene hennes.

21.30 King Kong

Newz./am./tv. actioneventyr fra 2005. På 1930-tallet reiser en gruppe oppdagerseseriserende til den mystiske Skull Island for å etterforske historien om en kjemperorilla kalt Kong. I rollene: Naomi Watts, Jack Black, Adrien Brody. Regi: Peter Jackson. (11 år)

00.55 Mad City

Am. thriller fra 1997. Regi: Costa-Gavras.

03.10 The Good German

Am. thriller fra 2006.

05.05 Husmødrenes hemmelighet (r)

05.50-06.00 Viasats verden

Nrk 3

nrk super

Zebra

FEM

3

SVT1

SVT2

19.30 Zlatans fotspor Sv. dokumentar. Det er tid for senere å velge ut talentet som har størst potensial til å gå i Zlatans fotspor og som får reise til Barcelona og møte Zlatan. Dette blir ikke lett for talentene da de skal spille mot et seniorlag.

20.00 Morgan Påsøen - utanniskreporter

Morgan Påsøen - Værdireporter. Sv. komedie fra 2008. (7 år)

21.25 Brudgommerver

The Groomsman. Am. komedie fra 2006. (11 år)

23.00 Tause vitner (r)

00.40 Sex med Victor (r)

01.10 Svisj gull

02.00 Svisj gull

04.00 Svisj gull

05.00-06.00 Svisj

06.30 Fantorangen **07.30** Supersommer **10.00** Tricky TV **10.25** Dødsflaut (r) **10.50** Edgar og Ellen (r) **11.10** Spinjitzu **11.35** Sumpbebo (r) **12.00** Fantorangen **12.30** Kuraffen-TV **13.30** Kärrni og Barni (r) **13.45** Brages Beist (r) **14.00** Jakten på nyreistene (r) **15.25** Lille lourt Lantleroy (r) **15.55** Dinosapiens (r) **16.20** Ekspedisjon Andes **16.45** Fin fredag (r) **17.15** Bravo Bibbil (r) **17.30** Fantorangen **18.00** Barne-TV **18.01** Skrimmel Skrammel (r) **18.30** Roy **19.00-19.24** Legenden om Enyo

06.10 Morgensending **11.20** Trinny & Susannah **13.30** South Park (r) **14.00** Motovision (r) **15.00** På jakt etter samleten (r) **15.50** Bare for moro skyld **16.00** Kontoret (r) **16.30** Kontoret (r) **17.00** Oppfinnelser fra gamle dager **17.30** Fifth Gear (r) **18.00** Menneskejegeren (r) **19.00** Livets glade gutter (r) **19.30** Entertainment Now **20.00** Storbritannias mest kresne (r) **21.00** Grey's Anatomy **21.30** Criminal Minds **22.50** Nummers **23.45** RAW Wrestling **00.40** Bøllen og blondinen **01.30** South Park (r) **02.00** South Park (r) **02.30** The Wedge (r) **03.00** Nattsending

07.50 Morgensending **11.20** Trinny & Susannah **12.20** Rettt diett (r) **13.20** Colin & Justin **14.25** En, to, tre - oppussing! (r) **15.25** Judge Judy (r) **16.00** Judge Judy (r) **16.20** Judge Judy (r) **16.45** Gutten som ville bli tynn (r) **17.50** Hus til salg - Australia (r) **18.55** Lisa Williams - livet blant de døde (r) **20.00** Landets flotteste hjem (r) **21.00** Damage **21.30** Irsk drama fra 2007. (15 år) **22.50** Paranormal State (r) **23.25** Paranormal etterforskning (r) **23.55** Supernatural (r) **00.55** Medium (r) **01.50** Nattsending

06.00 Morgensending **11.00** American Gladiators (r) **12.00** Star Trek: The Next Generation (r) **13.00** How I Met Your Mother (r) **13.30** Coach (r) **14.00** Coach (r) **14.30** Seinfeld (r) **15.00** Seinfeld (r) **15.30** LA Ink **16.30** Fra vrak til gis (r) **17.30** Top Chef Masters **18.30** Chuck (r) **19.30** Community **20.00** Cops (r) **20.30** NCIS **21.30** Saturday Night Live **22.25** Robbery **22.50** Behind Enemy Lines 2 **02.00** European Poker Tour **03.00** Mip/Tuck (r) **03.45** Nattsending

06.30 Morgensending **14.50** Någonstans i Sverige **15.45** Rapport **15.50** Pusselbitar (r) **16.50** Allsang på Skansen (r) **17.50** Helgmalringning **18.00** Rapport **18.15** Demons **19.00** Pip-Larssons **19.30** Rapport **19.45** Sportnytt **20.00** Sommarkväll med Anne Lundberg **21.00** The Seventies **21.30** Mördare ökänd **23.10** Rapport **23.15** Motor: VM i speedway **VM i speedway fortsetter.** **00.15** Studio 60 on the Sunset Strip **00.55** Nattsending

13.55 Bokprogrammet (r) **14.25** Trädgårdsfredag (r) **14.55** Dokument inifrån: Sämre än djur (r) **15.55** In Treatment (r) **16.20** In Treatment (r) **16.40** In Treatment (r) **17.10** In Treatment (r) **17.35** In Treatment (r) **18.00** Morfar farfar far - och jag **19.00** Kalft blod, heta känslor **19.50** Gå fint i koppel **20.00** Veckans föreställning: Adams i LA. **21.40** Red Road **Red Road: Eng./da. film fra 2006.** **23.35** Det stora beslutet (r) **00.25-01.25** Hemliga prinsar (r)

RADIO

Nrk P1 Dagsnytt hver hele time, unntatt kl. 13.00 og 19.00. **09.05** Reiseradioen **11.06** Popquiz **12.05** Øde øy **12.30** Ukeslott **13.30** P.I.L.S. **14.03** Radioteatret: Jorden rund på 80 dager **14.56** Værmelding **14.58** Programinformasjon **15.03** Engle-fjes **16.03** Herredavelingens feriekoloni **17.03** Alle tiders blinkskudd **18.05** Store norske **19.00** Radio Super med Lørdagsbarne-timen **20.03** 4-4-2 NM fotball: kvartfinale **20.30** 4-4-2 NM fotball: kvartfinale **20.30** Dagsnytt med værmelding **22.05** På dansefot **00.05** Nattonssett **02.03** Uttakt **04.03** Store norske **05.03** Spill våken **05.35** Under samme himmel

Nrk P2 Dagsnytt hver hele time unntatt kl. 13.00, 20.00 og 21.00. **09.03** Ring inn musikken - 815 4 90 002 **10.03** Radiodokumentaren **10.50** Mytekalender **11.03** Verden på lørdag **12.03** Kurer: 12.30 Ukeslott **13.30** Studio Sokrates **14.03** Jungel-telegrafen **15.03** Kulturquiz **16.03** Museum **16.40** Varden på lørdag med Korrespondent-brevet **17.03** På livet laus **17.30** Kunsttreisen **18.05** Busters arkiver **19.03** Viselagene **19.30** Blindebukk **22.00** Dagsnytt med værmelding **22.05** Jazz jorda rundt **23.03** Rundt midnatt **00.05** Notturno

Dagsnytt kl. 06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 10.00, 12.00 og 16.00, samt kl. 03.00, 04.00 og 05.00. **10.03** Cruisem **12.03** Best of Radiorepsjonen **14.03** Juntafil **16.03** P3Lørdag **20.00** Silje & Christine **22.00** DJ Soulshock **24.00** P3natt **05.03** P3natt

Nrk P3 Nyheter hver hele time mellom **08.00** og **24.00**. **10.00** Kultur med Lars Østli **11.00** God lørdag med Lars Østli **14.00** God ettermiddag med Tomm-Eskroen **18.00** Sommermusikk **22.00** Kultur **24.00** Natnmiks & Musikk

Nyheter hver hele time mellom 08.00 og 24.00. **09.00** P4s Helgefrokost **10.00** Jordra rundt på 80 sekunder **13.00** Naturligvis **14.00** Sport og musikk **18.00** Lyden av P4 **19.00** P4 Party **21.00** Lyden av P4 **23.00** Svarthvitt **24.00** Lyden av P4

DR 1

DR 2

NATIONAL GEOGRAPHIC CHANNEL

Discovery CHANNEL

NRK

TV2

VIASAT

07.00 Morgensending **13.15** Vilde roser **14.00** Talent 2010 **14.55** Inspector Morse: Mord i parkerings-huset **16.40** Det sønde Sommerliv **17.10** Før søndagen **17.20** Held og Løtto **17.30** Løgnhalsen som friser **18.00** Mr. Bean **18.30** TV AVISEN med Veivot **18.55** SportNytt Sportsnyheter. **19.15** Merlin **20.00** Asterix & Obelix i kamp med Cesar Fr. familiefilm fra 1999 med da. tale. **21.45** Kriminalkommis-sær Barnaby **23.20-02.10** Danser med uve **Am. westerndrama fra 1990. (15 år)**

06.00 Mikkes klubbhus **06.25** Spesialagent Oso **06.50** Handy Manny **07.15** Phineas og Ferb **08.00** Sonny's Chance **08.50** Totally Spies **09.35** Diverse sendinger **12.05** Stitch **12.50** Totally Spies **13.40** Kim Possible **14.30** Hannah Montana **15.15** Phineas og Ferb **15.45** Sonny's Chance **16.30** Totally Spies **17.15** Magikerne på Waverly Place **18.00** Fairly Odd Parents **18.50** Når klokken ringer **19.00** Langbein og sønn **20.15** Phineas og Ferb **20.30** Magikerne på Waverly Place **20.55** Når klokken ringer **21.00** Magikerne på Waverly Place **21.25** Phineas og Ferb **22.50** Sonny's Chance **23.40** Nattsending

07.00 Morgensending **11.00** Nomader **12.00** Amerikas ville bilra-der **13.00** Cuspidspedagbokker **14.00** SOS Kode Rød **15.00** Kjempekonstruksjo-ner **16.00** Gastronomiens kart-bok **16.30** Hva ville skje om... **17.00** Nomader **18.00** Barske dyreverner **19.00** Det visste jeg ikke **19.30** Det vis

NRK1

22.00: Poirot

07.00 Handy Manny (r) **07.25 Dyreklinikk**
07.55 Norge rundt (r) **08.20 Ut i nærturen (r)** **08.35 Krøniken (r)** **09.35 Glamourdringningen** Joan Collins (r) **10.20 Sommeråpent (r)** **11.10 Sommeråpent (r)** **12.00 Med lisens til å glede (r)** **13.00 NRKs sportssøndag:** VM orientering Stafetter, kvinner og menn. Direkte fra Granås, Trondheim. **15.50 4-4-2: 1. div.** Fredrikstad – Sarpsborg, direkte fra Fredrikstad stadion. Kommentator: Christian Nilssen. Programleder: Andreas Hagen.

18.00 Dyreklinikk (r)

18.30 Åpen himmel

Duellen. Livssynserie. Møte mellom to sterke personligheter med svært forskjellig livssyn. Likevel er de like: legene Mads Gilbert og Ole D Mjørs, når de engasjerer seg til fordel for de svake i verden.

19.00 Dagsrevyen

19.30 Sportsrevyen

19.45 4-4-2: Veien til Ullevaal

Kvartfinale Rosenborg – Start, direkte fra Lerkendal stadion.

22.00 Poirot

Br. krimserie. Den velstående bankmannen Matthew Davenport drar til posthuset, og siden har ingen sett ham. Poirot tar saken.

22.50 Melafestivalen

Melafestivalen 2010 fant sted helgen 6. til 8. august. I tre dager ble Rådhusplassen i Oslo forvandlet til et hav av lyd, lukt, smak og synsintrykk.

23.15 Kveldsnytt

23.30 EM rallycross

Fra åttende EM-runde, Buxtehede, Tyskland.

23.55 BlackJack (r)

(6) Austr. krimserie.

01.25 Armstrong og Miller (r)

01.55 Blues jukeboks

03.00-06.30 Norsk på norsk jukeboks

2

21.45: Beck: Det svake leddet

06.25 Sonen **07.00 TV 2 Junior** **07.01 Boblins** **07.11 Bamse** Bjørn og vennene hans **07.17 Noully og venner** **07.22 Noddy** **07.33 Thomas** Toget og vennene hans **07.43 Lunar Jim** **07.52 Den magiske karusellen** **08.03 Fem minutter mer** **08.09 Cotoons** **08.17 Milo** **08.22 Sivert og gjengen** **08.33 Wofy** **08.39 Hello Kitty** **08.52 Unger og katter** **09.14 Pokemon** **09.36 Bakkan** **10.00 Bonanza (r)** **11.00 Ocean Girl (r)** **11.30 Melrose Place** **12.25 Party of Five (r)** **13.20 Kamp i kulissene (r)** **13.50 Bare for moro skyld** **14.05 Nye streker** med Emil **16.00 Sommerspillet (r)** **17.00 Broom Live (r)**

18.00 Kjærlighetens vei (r)

(2) Norsk dokumentarserie i tre deler.

18.30 Nyhetene og Sporten

18.50 Været

19.00 Supernanny

(2) Br. dokusåpe. Supernanny besøker i dag familien Hancox-Smith. Foreldrene Jenny og Simon sliter med tre hissig barn.

20.00 Jakten på kjærligheten – Presentasjon (r)

Her presenteres de åtte bøndene som er klare til å motta frierbrev.

21.00 Nyhetene

21.20 Været

21.25 Sportsnyhetene

21.45 Beck: Det svake leddet (r)

(1) Sv. spenningsserie.

22.45 Beck: Det svake leddet (r)

(2) Sv. spenningsserie.

23.45 Hack (r)

(15) Am. dramaserie.

00.40 Home Front

Am. dokumentar.

02.25 60 Minutes (r)

03.15 Sportsnyhetene (r)

03.30 Været (r)

03.40-06.25 Sonen

NRK2

20.00: Mesteren og ...

12.55 Dilligensen (r) **14.30 Verdensserien i sandvolleyball** Kristiansand. Kommentator: Susann Michaelsen. **17.00 Operaen** ifølge Larsen (r)

18.00 Norge rundt og rundt

I dag fra 19. august 1988.

18.30 I familien (r)

Br. dokumentar.

19.30 Tiltale som fortent?

(4) Da. dokumentarserie. En sjalu 21 år gammel mann fra Ringkøbing tar en sen novemberkveld i 2006 livet av ekteskjæresten sin. I retten får han mildere straff fordi det er den tidligere samboeren sin han har drept.

20.00 Mesteren og Margarita

(1) Russisk dramaserie. Serien er basert på den verdensberømte romanen Mesteren og Margarita av Mikhail Bulgakov.

20.45 Opptur (r)

Norsk kortfilm fra 2009.

20.55 Keno

21.00 NRK nyheter

21.10 Hovedscenen (r)

Piotr Anderszewski – en urolig reisende. En kveld med den unge polsk-ungarske stjernepianisten som markerer seg med sine dyptfalte og gjennomarbeidede tolkninger. I denne prisbelønte dokumentaren tar vi del i hans mange aktiviteter.

22.35-23.20 Piotr Anderszewski – konsert i Warszawa (r)

N

19.00: Ja, vi elsker ...

06.00 Playbox **06.50 Planet's Funniest Animals (r)** **07.20 Twins (r)** **07.40 Timon og Pumbaa** **08.05 Timon og Pumbaa** **08.30 Sonny sjans** **08.50 Magikerne** på Waverly Place **09.10 Girifriends** **09.40 Girifriends** **10.05 Megaquiz** **11.20 Bolle i ovnen** **11.50 Verdens strengeste foreldre (r)** **12.55 So You Think You Can Dance (r)** **14.50 So You Think You Can Dance (r)** **15.55 Tre menn og en baby**

17.55 Amish (r)

(2) Br. dokumentarserie.

19.00 Ja, vi elsker Hollywood (r)

(7) Norsk dokumentarserie.

20.00 America's Funniest Home Videos

20.30 Spørstøt forsvunnet (12) Am. krimserie. Jack og teamet etter Joe Gibson som forsvant etter et skyteopsett. Men ettersom de finner ut mer om Joe blir etterforskerne overbevist om at han er både paranoid og schizofren og at han utsetter seg selv og andre for fare.

21.30 48 timer (r)

(11) Am. dokumentarserie.

22.30 CSI: NY (r)

(12) Am. krimserie.

23.30 Ylvis møter veggen (r)

(8) Norsk humorprogram.

00.30 Malibu's Most Wanted

Am. komedie fra 2003. (11 år)

02.20 C.S.I. (r)

03.15-06.00 Playbox

3

19.00: Bygg og bedrag

06.00 Caroline in the City (r) **06.30 Nanny (r)** **07.00 Twins** **2010** **08.30 Lassie (r)** **09.05 Er du smartere enn en tiåringer? (r)** **10.00 Dr. Phil (r)** **10.55 Help Me Help You (r)** **11.25 Ramsay's Boiling Point (r)** **12.00 Robinsonekspedisjonen** 2009 (r) **13.20 Du er hva du spiser** UK (r) **13.55 Masterchef Australia (r)** **15.55 Masterchef Australia (r)** **16.30 Masterchef Australia (r)** **17.30 'Til Death**

18.00 Gordon Ramsay rydder opp (r)

19.00 Bygg & bedrag (r)

(3) Norsk forbrukerserie.

20.00 Ekstrem oppussing USA

21.00 The Brave One

Am./austr. thriller fra 2007. En radiovert i New York får livet forandret etter et angrep der hun blir alvorlig skadd og forloveden hennes dør. I rollene: Jodie Foster, Terrence Howard, Nicky Katt. Regi: Neil Jordan. (15 år)

23.25 Community

(23) Am. komiserie.

24.00 Trauma

00.15 Burn Notice

01.55 Crusoe

02.40 Basilisk: The Serpent King

Am. skrekfilm fra 2006.

04.10 Standoff (r)

04.55 Entourage (r)

05.20 Caroline in the City (r)

05.45-06.00 Viasats verden

NRK3

19.30 Eva og Adam (r)
No. dokumentarserie.
20.00 Superstjerna
Skippy (r)
Dokumentar.
20.55 Norwegian Wood
Norwegian Wood ble arrangert for 19. gang i år, også denne gangen i Frognerbadet.
21.25 Jawbreaker
Am. krimkomedie fra 1999. (15 år)
22.50 Standup: Live fra Apollo (r)
(4) Br. standupshow. I kveld er det Dara O Briain og Frankie Boyle som slår seg løs.
23.35 Chaser's War (r)
24.00 Rebus: Et spørsmål om ære (r)
01.10 Svisj gull
02.00 Svisj Norge
04.00 Svisj gull
05.00-06.00 Svisj

NRK super

06.30 Fantorangen
07.00 Handy Manny (r)
07.25 Mulder (r)
07.30 Supersommer
10.00 Tricky TV
10.25 Dødsfaut (r)
10.50 Edgar og Ellen (r)
11.10 Sprint
11.25 Svampebob (r)
12.00 Fantorangen
12.30 Kuraffen-TV
13.30 Kåmi og Børni (r)
13.45 Brages Beist (r)
14.00 Orps
15.30 Lille lord
15.55 Fantorangen (r)
16.25 Diosapiens (r)
16.30 Legenden om Envo (r)
16.45 Roy (r)
17.15 Bravo Bibbi! (r)
17.30 Fantorangen
18.00 Kalle og Molo (r)
18.01 Barne-TV
18.20 Spøkeliest Casper (r)
18.30 Ville dyr
19.00 The Clone Wars (r)
19.20-19.27 Tom og Jerry (r)

2 Zebra

06.30 Morgensending
10.50 Høy prisklasse (r)
11.50 Svinlertraks (r)
12.25 Fitt Gear (r)
13.00 Uloste gåter (r)
13.55 Rockford Files
14.55 Alias Smith and Jones (r)
16.00 The Chris Isaak Show (r)
17.00 What About Brian (r)
18.00 Pyramidenes mysterier (r)
19.00 Merlin (r)
20.00 Sannhetens sverd
21.00 The Rock – spenningsfilm. (18 år)
23.30 Victoria Silvstedt: Mitt perfekte liv (r)
24.00 Kallt blod
01.20 Under etterforskning: Mareritt på nettet (r)
02.00 South Park (r)
02.30 South Park (r)
03.00 Nattsending

FEM

09.00 Morgensending
11.45 Ryddige hjem (r)
12.45 Sonny sjans
13.15 Magikerne på Waverly Place
13.40 Keeping up With the Steins
Am. komedie fra 2006.
15.25 Salong Makeover (r)
16.25 Judge Judy (r)
16.50 Judge Judy (r)
17.15 Collegeliv (r)
18.10 Unge Mødre DK (r)
18.45 Bil ny: mor og datter (r)
19.15 Twiches Too
Am. familiedrama fra 2007. (7 år)
21.00 Naturnes spill
Am. romantisk komedie fra 1999.
22.55 Møte med Venus
Br. dramakomedie fra 1991. (11 år)
01.20-02.24 Det spøker! (r)
02.25 Nattsending

4

06.00 Morgensending
12.55 Coach (r)
13.25 Coach (r)
14.00 How I Met Your Mother (r)
14.30 How I Met Your Mother (r)
15.00 Ax Men (r)
16.00 Deadliest Catch (r)
17.00 Fra vrak til gis (r)
18.00 Ice Road Truckers (r)
19.00 Simpsons (r)
19.30 Simpsons (r)
20.00 Two and a Half Men
20.30 NCIS LA
21.30 Most Shocking
22.30 The Gingerbread Man
Am. thriller fra 1998. (15 år)
00.30 My Name is Earl (r)
01.00 Saturday Night Live (r)
01.55 Verdens vildeste politivideoer (r)
02.50 Nattsending

svt1

06.15 Morgensending
12.00 Rapport
12.05 Undercover Boss (r)
12.45 Hundkoll (r)
13.35 Antikmagasinet (r)
14.05 Ønskedokumentaren Absolut Callas (r)
15.50 Rapport
15.55 Sommerkvil med Anne Lundberg (r)
16.55 STCC
STCC fortsetter.
17.55 Sportnytt
18.00 Rapport
18.10 Minnas
Television
19.30 Rapport
20.00 Cleo
20.30 Sportspegeln
21.00 Fornuft och känsla (15 år)
22.00 Hej litteraturen!
22.30 Välkomna nästan allihopa
23.00-24.00 Livvakterna (r)
24.00 Mördare okänd (r)
01.40 Nattsending

svt2

08.00 Morgensending
12.00 Londoners (r)
12.45 Kobras sommar (r)
13.15 Serieetikkaren Art Spiegelman (r)
14.00 Vem vet mest? (r)
14.30 Vem vet mest? (r)
15.00 Vem vet mest? (r)
15.30 Vem vet mest? (r)
16.00 Vem vet mest? (r)
16.30 Kåne sceneborg (r)
17.00 Teen Xtra (r)
17.25 Underverk i världen
17.30 Hemlös
18.00 Klostret
18.55 Blomsterspråk
19.00 World Philharmonic Orchestra
20.00 Rhythms
20.55 Bokst
21.00 Akkult
21.15 När jag blir stor
23.00 Rapport
23.10 Kriminalhistoriska berättelser
23.40-00.10 Reflex (r)
00.10-00.40 Korrespondenterna (r)

RADIO

NRK P1 Dagsnytt hver hele time. **09.03** Reiseradioen **11.03** Gudstjeneste fra Tautra **12.03** I hengekøya med Minken Fosheim **13.03** Nostalγια **14.03** Norsk på norsk **14.56** Værmelding **14.58** Programinformasjon **16.03** Alle tiders bilskudd **16.03** Musikkabalen **16.41** Ønskekonserten **17.30** P.L.S. **18.03** Kveldsåpent **20.03** 4-4-2 NM fotball: kvartfinale **20.45** Værmelding med 3-dagersvarsel **20.49** 4-4-2 NM fotball: kvartfinale **22.00** Dagsnytt med værmelding **22.05** Salmer til alle tider **22.30** Årda – Samisk kulturmagasinet på norsk **23.03** Radioteatret: Jordan rundt på 80 dager **23.35** Øde øy **00.05** Nattonkt **02.03** Nostalγια **03.03** Englefas **04.03** Spill våken **05.33** Morgenandakt **05.45** Værmelding med varsel for fiskerikene

NRK P2 Dagsnytt hver hele time, unntatt kl. **20.00**, **09.03** Værmelding **09.05** Kar en klassiker **09.30** Språketeien **10.05** Morgenkonserten **10.50** Mytekalender **11.03** Søndagsavis **12.03** Radiofront **13.03** Transit **13.30** NRK Migrapolis **14.03** På sporet **15.03** Radioteatret: Jordan rundt på 80 dager **15.35** Graham Greene: To milde vesener **16.03** Decameronen – erotiske og frodige, de europeiske noveller «mor» **18.40** Markets opplevelser **17.03** Verdt å lese: Fiskejenta **19.30** Musikkantikk **20.30** Kar en klassiker **21.03** Radiodokumentaren **21.50** Mytekalender **22.00** Dagsnytt med værmelding **22.05** Jazzklubben **23.03** Kammerjentene **00.05** Nattur-

NRK P3 Dagsnytt hver hele time frem til kl. **21.00** unntatt kl. **11.00**, **13.00** og **15.00**. Deretter kl. **02.00**, **04.00** og **05.00**, **10.05** Filmpolitiet **12.03** FK Fotball **14.03** Banden **16.03** P3sond **22.00** VG-Lista Topp **24.00** P3natt **02.03** Filmpolitiet **04.03** Sexy **05.03** P3natt

RADIO NORGE Nyheter hver hele time mellom kl. **08.00** og **24.00**, **10.00** God søndag med Lars Østli **14.00** God søndag – sport **20.00** Kosmo **22.00** Panorama **24.00** Nattmik

RADIO 1 Nyheter hver hele time mellom **08.00** og **24.00**, **09.00** P4s Helgefrokost **12.00** Pokopke **13.00** Sport og musikk **22.00** Lyden av **24.00** Gelius og Hvermann **24.00** Lyden av P4

DR 1

07.00 Morgensending
11.10 På sporet
12.00 DR Update – nyheter og vejr
12.10 Boxen
12.25 OBS
12.30 Det kongelige slot
13.30 Eureka
14.15 Hvem ved det
14.45 Inspector Morse: Den djævelske sløven
16.30 Copenhagen Historie Grand Prix
17.30 Ni-Hao Kai Lan
17.55 Barbapapa
18.00 Hvem ved det
18.30 TV avisen med sport og vejr
19.05 Oceania off live
20.00 Camilla Läckberg
Stenhuggeren
21.00 TV Avisen
21.15 McBride
22.40 SportNyt med superliga
23.05 Eureka
23.45 Når Sharia dommer
00.40 Nattsending

DR 2

06.00 Mikkes klubbhus
06.25 Spesialaget Oso
06.50 Handy Manny
07.15 Phineas og Ferb
08.00 Sonny's Chance
08.

GI BORT KLASSEKAMPEN GRATIS I TRE UKER PÅ WWW.KLASSEKAMPEN.NO

NY!

Sitteunderlag

NY!

Soppkniv

**NYTT
OPPLAG!**

Pledd

Sopp-plansje

NY!

NY!

DVD: Gudfaren-trilogien

NY!

CD: Cornelis Vreeswijks
«Ballader och oförskämheter»

NY!

CD: Joni Mitchells
«Blue»